

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona
Egy hónapra ..... 2 korona
VIDEKEN:
Egy évre ..... 28 korona
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f

BÉRLETEK:
A hasábnak pettenor egyenlő 20 fill.
minden következőnél 16 fill.
Nyitóliter ára 40 fill.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 281.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, február 21.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérlők: Azok a naiv törvényhatóságok ...
- A reviziót napirendre tűzték.
- A katonai követeléseket megadják.
- Andrássy le akar mondani.
- Krumholz.
- A nap furcsaságai.
- Amiről beszélnek.
- Aradi vérbíróság.
- Aktuális problémák.
- Tárca: A zsugori. Írta: Joseph Montet.

Azok a naiv törvényhatóságok ...

Arad, február 20.

Odalenn, Zalán vármegyében, még most se forrottak össze a szakadékok, a melyeket a törvényhatósági bizottság tavaszi közgyűlésén egy gyilkosan szenvedélyes vita repesztett a bizottságban és a bizottságon kívül, a társadalomban. Az önálló vámterület sürgős életbeléptetéséről volt szó, Komárom vármegye átiratával kapcsolatosan. Zaporban érte a méltatlankodás a hazafiatlan állandó választmány javaslatát, a mely az átiratnak tudomásul vételét kérte. A zalánvármegyei ifju szövetkezetek vezére két óra hosszat tartó és közgazdasági tudással és politikai érvekkel súlyosan megrakott beszédben fejtette ki, hogy Magyarország 1917-ig nem köthet szerződést. Csipővasként hatott a beszéd azon része amelyben az állandó választmányának fejére olvasta, hogy a mult időkből maradt és a letűnt rendszerrel rokonszenvező nézetből nem pártolja a javaslatot. Majd a vármegyei hatvanhetesek szónoka emelt

szót és súlyos szavakkal kérte ki, hogy akár az állandó választmányt, akár azokat, akik az állandó választmány javaslatait pártolják, serdületlen, hátulgombolós politikusok a hazafiságból kiiktassák. Erre vad erővel csapott egybe a két részről tornyosuló indulat-hullám. Az ifju koalíciók alvezére és a hatvanhetesek kerületi elnöke, akik egyébként testvérek, a legdurvább sértéseket vagdoszták egymáshoz. A vita során több lovagias ügy is keletkezett, amelynek elintézésével sűrű dolga volt az az időben ép Zalánban időző huszár-ekvitáció tisztjeinek, mint innen is, onnan is fölkiért párbaj-segédeknek. Végre is azonban három szótöbbséggel Komárom vármegye átiratára pártoló fölíratot határoztak el, amit a győztes párt szónoka, a tizenkettedik zárószóval élve, e szavakkal kísért: „Meg fogják tudni a törvényhozás csarnokaiban, hogy Zalánvármegye, az alkotmányának egyik védőbástyája, a gazdasági önállóság sürgős megteremtését követeli!”

Hát megtudták. Nem ugyan Zalán vármegyének fölíratát, mert a megye neve, amint az olvasó jól tudja, költött. Azért választottuk ezt a költői nevet, hogy ez egybe fogja valamennyi törvényhatóságnak nevét, amely az ilyesmivel foglalkozik. Mert megessett nem egy, de husz és negyven törvényhatóságban, hogy azilyen fölíratok pártoló határozatai fölött ilyen szenvedélyes, a dzsiudzsiu határáig elmenő vitatkozásra szálltak. S megessett nemcsak a gazdasági önállóság kérdése körül, hanem a fedezetlen tőzsdei határidő-üzlet, a katonák arató

munkája, október hatodikának nemzeti ünnepé nyilvánítása és más kérdésekben, amelyek a politikai szikrákat a vidéken kiszórták csiholni.

S mi történt a törvényhozás csarnokaiban? A képviselőház tegnapi ülésén előterjesztették a kérvények sorjegyzékét, amely körülbelül háromszor ilyen, különféle színű és tárgyú törvényhatósági fölíratot tartalmazott. Az előadó leberregte a törvényhatóságok neveit, (vajjon meghalotta az ország, hogy Zalánvármegye is közötté van?) azután azt indítványozta: adassék ki pártolólágnak ennek, vagy annak a miniszternek. S ez meg is történt: a kérvények az illető minisztereknek ki is adattak. Amelyik miniszter megkapta, bizonyára örvend neki.

Hát érdemes volt ezért annyi indulat, annyi párbaj-jegyzőkönyv, annyi testvérharag, annyi tinta, papiros és nyomdafesték? Nem szólva a vármegye főpennájának buzgalmáról, aki az ilyen fölíratokat a közjogi művek szabatosságával és tömör írásmódjával készíti el? Az előadó ledarálja, aztán, hatvan más átirat kíséretében, kiadják a kormány valamelyik tagjának. A világ pedig halad tovább az eddigi uton, a kormány pedig azokkal a kérdésekkel foglalkozik, a melyek neki sürgősebbek: a házszabályrevízióval s a katonai kérdések komplexumával, a melyeket a kikapcsolás után olyan csodálatos módon sikerült újra bekapcsolatni.

Az a mód, a melylyel a Ház tegnapi ülésén a törvényhatóságok kérvényeivel foglalkoztak, elsőben is szuró kritikát

A zsugori.

Írta: Joseph Montet.

A szép orgonák nem virítanak többé!

Pedig hát a mult esztendőben még ugyan csak virítottak, olyan pompásan, hogy a Giraud apó kerle mentében a járókelők megállottak csodájára. Milyen szerencséje is volt Giraudapónak, hogy ilyen nagyszerű orgonák virítottak a kertjében.

Szép szerencse, igen! Azt hiszik, hogy olyan könnyű pénzt csinálni az orgonavirágokból? — Ugyan kibeszél itt pénzcsinálásról? — Hát Giraud apó! Mit neki az orgonavirág, ha nem lehet pénzt sajtolni belőle! Van-e valami becése mindannak, ami a földből kinő, az áron kívül, melyet belőle nyerni lehet?

Nos, Giraud apó semmi hasznót nem húzhatott az orgonavirágokból. Pépig megpróbálta, elhibeték nekem. A mult évben egy szép reggel megvagdosta mind s bevitte Párisba kocsi. Páris azonban éppen tele volt akkor orgonavirágokkal, mindenfelől szekérszámra hordták. Lehetetlen volt eladni, el kellett ajándékozni. Giraud apó alig vett annyit be, miből felfogadott szerkesztőt kifizette. Dühösen tért haza esküdözve, hogy nem csapják többé be.

Valóban a következő esztendőben békét hagyott az orgonájának. De egy másik kinszenvedés várt rá. A virágait, melyeket nem tarolt

le többé, mások tarolták le helyette, idegenek, munkások, kik visszatértek esténként Párisba s kik tele tömtek velők a porontyaik kezébe, hogy azoknak is részük legyen a tavasz örömeiből.

Nos, mit bántotta az Giraud apót, miután ő nem vehette hasznát az orgonáinak? Mit bántotta? Egyenesen dühössé tette, ha elgondolta, hogy mások örömet szereznek maguknak ezekkel a virágokkal, melyek az ő tulajdonai és a melyeket széthordanak a nélkül, hogy fizetnének érte. És haragját osztotta felesége is.

Azért is két héttel azelőtt, mikor az első virágbimbók fakadozni kezdtek a galyak végén, a két zsugori rossz szemmel nézte őket. Ujra kezdődik hát a história s megint boszankodva kell látniok, hogy a tulajdonuk mások kezére jut, anélkül, hogy a legcsekélyebb hasznuk is lenne belőle, még csak tíz fillér sem! Nem, ennek nem szabad megörökönni, ezt nem engedik meg! És éjjel, mint nyugalmra tértek, zsugori aggodalmuk nem hagyta őket aludni, tanácskoztak. És a mint a hajnal megfűtötte az égboltot, felkeltek és lementek a kertbe. És mind a ketten, férj és feleség, közeledtek az orgonasorhoz, mint két cinkostárs, hogy sarlóval fegyverzett kézzel nyírszájjal a galyakat, melyeken az illatos fűrtök reménye vöröslött és letarolták irgalmatlanul valamennyit. Mire elégedetten a munkájukkal, miután megölték a virágokat és meggyilkolták a ta-

vaszt, kaján, kegyetlen örömtől ragyogó szemekkel mentek be.

És ezért nem virítanak többé a szép orgonavirágok a Giraud apó kerítésé mellett!

A Péter gyerek nem szeretkezik többé!

Nem azért, mert talán nincs vágy benne hozzá Giraud Péter husz éves s van a mivel megnyerje a lányok tetszését. De kötetlen tartva mint a kutya, nincs módjában, hogy ilyen vadakra járjon vadászni. Pedig hát pompás vad-tanyákat ismer. Vasárnaponként ismeri a zugokat, ahol lehet ölelkezni, csókolózni a lugasok mögött.

De hogy táncolni mehesse az ember, pénznek kell lenni a zsebében és Péternek nincsen. Mert az apja meg az anyja mindig elfelejt neki adni. A pénzecs zacskók a szekrény aljában alusznak, repedésig tömve és ha hozzájuk nyúlunk mindíg csak raknak beléjük, ki soha sem vesznek.

Péter soha sem látott belőlük kijutni, csak mikor a közjegyzőhöz mentek kísértetbe ejtő alkalmakkor ha egy-egy darab földet lehetett megvenni féláron. Ha a vásár megtörtént, egy darab földdel megint többet kellett megművelni. Péter töri magát, de azért egy fillérrel sem gazdagabb. Ezért is vasárnaponként ahelyett, hogy a többiekkel bámulni menne hogy, hogy mutatnak s hogy ölelgetik a szép lányokat, otthon marad mogorván ábrándozni.

mondott a törvényhatóságokra. Azt: boldogok, ha politizálnak. Mi az ördögöt törlik be a fejeket olyan kérdések miatt, a melyek odafönn egy pillanatra se rezegtetik meg az országgyűlés levegőjét? De van ennek más oldala. A törvényhatóságok, helyes, ne politizáljanak, de elvégre a vármegyék és a városok föllirati joga igen fontos része a nemzet cselekvésének. Alkotmánybiztosítóknak is neveznök, ha ezt a fogalmat olyan nagyon nem járatták volna le. De nemrég volt arra példa, hogy ezt a jogot vétek volna megsemmisíteni s nem kisebb bűn olyannyira alábecsülni, mint az tegnap történt. Ha minden fölliratot nem is követ nyomban a törvény, egy kevés érdeklődést pazarolhatna rá az a többség, amely ép a törvényhatóságok ellenálló feliratainak köszöni létezését.

Tisztelt barátaink és atyánkfiai! Igy szokták egymást megszólítani a törvényhatóságok, amikor egymással a pártolásra kínált feliratok dolgában leveleznek. Pihentessük egyelőre a politika kérdéseit. De azért egy fölliratot mégis kell a törvényhozás képviselőházához küldeni. Ahhoz pedig mindenik vármegye és város tülekedés, szó-birok nélkül is hozzászólhat. Csak annyi legyen benne: az országgyűlés vegye komolyan és több becsüléssel a törvényhatóságok megnyilatkozásait.

A revíziót napirendre tűzték.

A disszidensek tiltakoznak.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Budapest, február 20.

Váratlan nagy vita: a házszabályrevíziós indítvány napirendre tűzése felett. Az ülés azal kezdődött, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök visszavonta az összes javaslatokat.

Bozóky Árpád: A házszabályokhoz szólva, a javaslatot magáévé teszi.

Elnök: A kormánynek joga van az általa bejelentett javaslatokat visszavonni. Viszont újra csak a kormány terjesztheti be azokat.

Bozóky nem tekintheti magát a kormány tagjának. (Derűtlenség.)

Bozóky Árpád: A javaslatok benyújtása tekintetében a kormány és a képviselő közt nincs különbség.

Molnár Jenő: A kormány javaslatán kívül két képviselő javaslata is volt a Ház előtt.

Elnök: A kormány kérése ügyében nincs helye a vitának. Ennek folytán lekerül a napirendről a kereskedelmi miniszter mára kitűzött jelentése is. Indítványt tesz a holnapi ülés napirendje dolgában. Indítványozza, hogy tűzzék ki Nagy Emil indítványát a házszabályrevízió dolgában. (Nagy zaj.)

Farkasházy Zsigmond: Nem járul hozzá az elnök napirend indítványához. Vannak a házszabályrevíziónál sürgősebb tárgyak is. Még a költségvetés sincs beterjesztve... (Nagy zaj.) A kormány ne kövesse a szabadelvű párt példáját.

Elnök: Most ne tessék általános politikai fejtegetésekbe bocsátkozni. (Nagy zaj.)

Farkasházy Zsigmond: A kormány által beterjesztett, de visszavont költségvetés napirendre tűzését kéri.

Elnök: Ezt nem kérheti.

Farkasházy Zsigmond: A házszabályrevízió nem szükséges. A mai többség is a mostani házszabályoknak köszönheti léteét.

Elnök: Nem engedheti meg a kérdés érdembeli tárgyalását.

Farkasházy Zsigmond: Nem fogadja el az elnök napirendi indítványát.

Eszterházy Móric gróf: Azt hiszi, mindenki tisztában van a kérdés sürgős szükségével... (Zaj.) Hozzájárul az elnök indítványához.

Pop Cs. István: Tiltakozik az elnök napirendi indítványa ellen. A házszabályrevíziót csak a választói reform javaslata keresztülhajtása végett forszírozzák. Indítványozza, hogy a revíziót csak április elején tűzzék napirendre.

Szmrecsányi György: Hozzájárul a napirendi indítványhoz.

Bozóky Árpád: Figyelmestet arra, hogy öt olyan indítvány van, melyet nem a kormány, hanem képviselők adtak be. Előbb ezek kell végrehajtsanak.

Mozdófi Vilmos: Kéri az elnököt, hogy a házszabályok 31. §-ának szerezzen érvényt.

Rakovszky István: A házszabályok csak azt rendelkeznek, hogy a kormány által bejegyzett javaslatok vonassanak vissza, de nem szól a képviselők javaslatairól. Így egy ember hónapok megakasztása a házszabályok revízióját.

Az elnök javaslatához járul.

Lengyel Zoltán: A házszabályok nem tesznek különbséget a kormány és a képviselők által beterjesztett javaslatok közt. Ez alkotmánybiztosítók.

Hammersberg László: A Háznak határoznia kell arról is, hogy vajjon egyáltalán kívánja-e tárgyalni a bejelentett öt törvényjavaslatot.

Rátkay László: Törvényellenes, hogy a házszabályrevízió már holnapra napirendre tűzésék. Indítványozza, hogy az elnök tűzze napirendre az öt vissza nem vont javaslatot s csak ezután térjenek át a házszabályrevízióra.

Bozóky Árpád: Helyesli ezt az indítványt.

Suciu János: Színtén csatlakozik hozzá.

Molnár Jenő: Hasonlóképpen.

Sághy Gyula: Azt fejtegeti, hogy az indítvány és a javaslat közt különbség van.

Kovács Ernő: Kéri, állapítsa meg az elnök, van-e a Ház előtt olyan indítvány, melynek tárgyalását elhalasztották.

Elnök: Ilyen indítvány nincs. Hivatkozik az 1848. IV. t.-c 15. §-ára. Napirendi indítványát a törvény értelmében teszi meg.

Lengyel Zoltán: Sághy a transzformáció elvét követi. Csodák csak a természetben történnek és a vallásban, amikor a szent oltár átváltozik...

Szmrecsányi György: Számár! Számár!

Lengyel Zoltán: Az a számár, aki ilyeneket mond. Nem fogadja el az elnök napirendi indítványát.

Bródy Ernő: Kéri a beterjesztett öt indítvány tárgyalását.

Kossuth Ferenc: A vita félreértésen alapul. Az a kérdés, hogy az egyes képviselők által benyújtott törvényjavaslatokról mikor határozzon a Ház, a házszabályokban rendezve nincs; az sincs megszabva, mikor tárgyalja azokat a Ház. Ne vitatkozzunk olyan dolgokról, melyekről szó sincs.

Bozóky Árpád: Elfogadja Kossuth magyarázatát, de tévedéselt nem. Ha a képviselőnek joga van törvényjavaslatokat beterjesztetni, azokat el is kell indítani.

Elnök: Ő nem tesz a kormány és a képviselők indítványai közt különbséget, de igenis, tesznek a házszabályok, melyek a Ház belátásától teszik függővé, kívánja-e tárgyalni a benyújtott javaslatokat.

Bozóky Árpád: Nincs különbség az indítványok közt.

Lengyel Zoltán: Emlékeztet Kossuth álláspontját.

Wekerle Sándor: Kétségbe vonták a házszabályrevízió szükségességét. Idézi korábbi nyilatkozatait, melyekben a revíziót sürgette. Nem akarják gátolni, sőt kiterjesztik a szólásszabadságot. Bozóky a házszabályok szerint nem teheti magáévé a kormány visszavont javaslatait. A kezdeményezési jog korlátozásáról szó sincs. Kéri a napirendi indítvány elfogadását.

Elnök: Tíz perc szünetet ad.

Szünet után a Ház többsége elfogadta a napirendi indítványt. Tehát holnap megkezdik a házszabályrevízió tárgyalását.

Mindazáltal neki is volt kalandja. Szeretett egy leányt, aki viszont szerette őt. De nem tartott sokáig. Ennek is az öregek zsugorisága volt az oka.

A falusi mosónő tanulóleánya volt, ki minden két hétben haza hordta a fehérneműt, mert a vén Giraudné fájós karjai miatt maga nem moshatott. Épen ezen a napon, mindig pénteken, az öregek bementek a vásárra a krumplijukat eladni. Péter egyedül volt otthon s ő vette át a kimosott ruhát.

A leány sem volt boldog, épugy, mint Péter. Az asszonya koplaltatta, verte. A két párta arra volt teremtve, hogy megértse egymást. Meg is értették s mert mindkettőnek sok volt a panasza, vigasztalták egymást tehetségük szerint. Egy napon, mikor megint ez irtalmas cselekedetre adták magukat, az öreg asszony a szokottnál korábban tért haza, együtt érte őket. Nagy felháborodásában előhívta a férjét.

A vén Giraud hallva a dolgot, összehúzta a szemöldökét. Majd kiküldte a fiát, meg a feleségét s egyedül maradt Mariettával.

— Add ide a pénzt! kiáltott rá.

— Micsoda pénzt? kérdezte szegényke reszeket hangon.

— Amit Péter őt képtől!

— De hisz ő nem adott nekem semmit!

Giraud kételkedve pislogott rá. Ez az egyetlen gondja: világt meg az agyában: Péternek valami módon sikerült egy pár fillert eldugni előle és azt most ennek a leánynak adta!

— Igazán? kérdezte bizalmatlanul, nem adott semmit?

— Igazán.

— Fordítsd ki a zsebeidet!

É: Marietta szégyentől pirolva kénytelen volt kiforgatni a zsebeit, melyekből egy árva sou sem gurult ki.

Erre Giraud apó ajtót nyitott s a feleségéhez beszélve:

— Hagyhatjuk a fiút, nem kerül neki semmibe, mondta.

Hagyhatják!... Péter szerette volna is. De Marietta felháborodva a vén ember szemtelenségén, úgy intézte a dolgot, hogy ne legyen többé a házuk tájára se menni. Azóta egy vén pupos asszony hordta haza Giraudékhoz péntekenként a fehérneműt.

É: Giraud Péter egyedül, mogorván edighaza ezért nem szeretkezik már többé!

Giraud apó nem rakja többé élére a szekrényében a tallérokat!

Meghalt.

De elégülten halt meg. A fia, Péter, folytatni fogja szeguri mesterségét: az öreg példáját hasznára fordította.

Egy órával azelőtt, hogy lelkét kiadta, határozottan — megbizonyosodott erről Giraud apó.

Hörögve feküdt az ágyán. A felesége három éjjeli virrasztás által kimerülve, aludni

tért. A vékony közfalon át hallani lehetett, mint horkol a szomszéd szobában. Péter egyedül maradt a haldoklóval. Egy széken ülve, már egy óra óta küszködött az álmossal, mely eltompította az agyát.

Az állatok szeretnek magukra maradni végküzdelmükben. A vén paraszt ugyanezt az ösztönt érezte magában feltámadni. A gyertya fényénél, mely az ágy fejénél égett, látta a fiút álmosan bóbiskolni a széken.

— Péter, mondta elhaló hangon, menj feködni.

Péter a személt dörzsölve egyenesedett fel.

— Miért? kérdezte.

— Nincs senkire szükségem ahhoz, amit most tenni akarok.

— De...

— Semmi de, menj a udni!

Péter felállott, az ajtó felé tartott, kinyitotta és betette maga után. De tüstént rá nyitkorgott az ajtó és a támadt nyílásban a legény feje lőn látható.

— Apám uram! mondta.

— Nos? Mi az? kérdezte az öreg.

— Ha majd meg akar halni, hát fujja el kend a gyertyát!

Giraud apó nem rakja többé élére a szekrényében a tallérokat. De mosolylyal az ajkán halt meg, e szó balzsamával kerges szeguri vén szívében.

A katonai követeléseket megadják.

Titkos tárgyalások. — Uj paktum. — A tervezet a hadügyminiszter előtt. — Schönaich elfogadta. — A király sem idegenkedik. — Aknamunka az általános választói jog ellen. — Hatvanhetesek a függetlenségi pártban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 20.

Még le sem járt a paktum, az annyiszor letagadott paktum és már egy újabbra kell elkészülnünk. Egy fővárosi lapnak beavatott helyről nyert értesülése szerint a kormány minden feltétel nélkül meg fogja adni az összes katonai követeléseket, csak azért, hogy ne legyen kénytelen behozni az általános választói jogot.

A készülő szenzációs politikai eseményről alábbi tudósításunk szól.

Tanácskozás.

A bécsi delegációs ülések első napjain összeültek a magyar nagyjúk, hogy a haza sorsáról tanácskozzanak, amint az illik. Szóba került a lejáratban lévő paktum is, vagyis annak még elintézetlenül maradt egyetlen pontja: az általános választói jog. Mint már annyiszor, úgy most is szomorúan konstatálták, hogy a király görcsösen ragaszkodik a választói jog becsületes reformjához, minthogy a választói jog segítségével akar olyan parlamentet teremteni, amely kedvére intézi el a függőben lévő katonai kérdéseket. A király már türelmetlenül várja a népparlament megszületését és azért nem is követeli sem a kormánytól, sem a parlamenttől, hogy a paktum lejáratá előtt, vagyis az általános választói jog alapján létrejött parlament összeülése és a végleges kormány hivatalba lépése előtt a hadsereg anyagi igényeit teljesítse.

Hosszu ideig tanakodtak ezekről a dolgokról a mi bölcsünk, amíg kisütköztek a legokosabbat, ami tőlük telhetett és a legnagyobb galádságot, amire még képesek. Abban az egy kérdésben kezdődött fogva egyelőre, hogy Magyarországot nem lehet és nem szabad elcsúfítani az általános választói joggal. Emellett a fonal mellett elindulva rájöttek azután, hogy a királynak a katonai kérdések rendezése miatt van szüksége az általános választói jogra. Meg kell tehát adni a katonai követeléseket és az általános választói jog már abban a pillanatban halott és többé senki sem fogja feltámasztani, mert a király azután a legnagyobb nyugalommal bizza rá az ország további sorsát az osztrálparlamentre. Szóval elhatározták, hogy teljesítik a katonai követeléseket: elvállalják a létszámemelést, a kétéves katonai szolgálat behozatalát, a tiszti fizetések emelését, új ágyuk és új hajók költségét abban a reményben, hogy Ausztria és a császár nem utasítja vissza a tálcán felkinált és elérhetetlennek tartott áldozatokat. Azzal mitsem törődtek, hogy elárulják utolsó jogainkat, csak az az egyetlen cél lebegett a szemük előtt, hogy megmentsek a saját hatalmukat.

Eddig a pontig a kormány részvételével tervezgettek, amikor azonban az első lépés megtételére került a sor, Wekerle Sándor miniszterelnök kijelentette, hogy a dologba nem avatkozik bele, hogy a további tárgyalásokat a kormány körén kívül folytathassák. Neki sokkal kényelmesebb — még Wekerle nek is — ha ebben a furcsa ügyben befejezett tények előtt állhat. Maguk között főzték tehát tovább a terveket és végül elhatározták, hogy bizottságot küldenek ki, amelyet az ezután következők intézésére teljhatalommal ruháznak

föl. A bizottság tagjai lettek: Nagy Emil, Hoitsy Pál és Bakonyi Samu.

„Mindent megadjunk.”

A gyönyörűséges triumvirátus összegugta a fejét és tanakodott. A naivak az elmondottak után azt hihetnék, hogy imígyen diskuráltak: a régi törhetetlen állásponton nem lehet megmaradni, de egészen bizonyos, hogy a függetlenségi párt létjogosultságának utolsó foszlányát is elvesztené, ha a leszerelések és derékbeadások hosszú sorozata után még a nemzeti követelésekről is le kellene mondania. Az egyszer bizonyos, hogy a császár és a hadvezetőség ragaszkodik a követelésekhez, hanem akkor maradjon meg álláspontján a magyar parlament többsége is és ne adjon több ujoncot, új fegyvert és ágyút annak a hadseregnek, amely úgy külsejében, mint belsejében nem magyar.

Nem. Nagy Emilék nem így gondolkodtak. Nekik az a véleményük, hogy a sikert nem szabad kockáztatni, hanem biztosra kell menni. A hatalmat nem szabad kockára tenni, mert jól tudják, hogy ha egyszer kisiklik a kezükből, többet sohasem lehet visszakaparítani.

— Mindent megadjunk, — határozták el — hogy ne kifogásolhasson semmit a császár.

Felkinálkozás.

És mindent megadják. Lemondanak a nemzeti követelésekről és megelégednek valami nemzeti izü cafranggal — szemfényvesztésnek. De a hatalom biztos lesz és ami a fő, általános választói jog nélkül.

Azután elhatározták, hogy az első lépést Nagy Emil teszi egy delegációs beszéddel, amelynek a szövegét előre megbeszélték. Nagy Emil ezt a beszédet a magyar delegáció múlt szerdai ülésén, a hadügyi költségvetés tárgyalása alkalmával mondotta el. A kisded szónoklást — amelyet ügyesen kell olvasni s akkor könnyen érthető — az alábbiakban reprodukáljuk:

— Nagyon helytelenül ismerik a magyarországi viszonyokat, — mondotta Nagy Emil — akik attól tartanak, hogy a nemzeti aspirációk megvalósítása után a magyarok ismét új kívánságokkal állanak elő. Ezt a felfogást visszautasítja sokaknak nevében, akik vele ebben a visszautasításban egyetértenek. A koalíció minden irányban a mérsékletet képviseli, a magyar nemzeti aspirációk követelésében azt a józan, mérsékelt irányt, mely mindig számol a lehetőségekkel s a hadsereg harc-képességével és a maga aspirációival mindig oly mértékben áll elő, hogy a hadseregnek ne ártson, hanem harc-képességét növelje vele. Ha mi semminemű sikert nem fogunk hazavinni, ha azt látják odahaza a tulzók, hogy a mérsékelt politika, a kiegyenlítő szellem hiábavaló, hogy a nemzeti aspirációknak a király iránti hűséggel és törhetetlen ragaszkodással való egybefűzése nem sikerül azért,

mert fölülről bizalmatlansággal találko-zunk, ezzel a tulzók armádláját megerősítjük s a mérséklet politikája ellen a tulzók kezébe ellenállhatlan fegyvert szolgáltatunk. Mindenki, aki ma hazánk viszonyait ismeri, hön kénytelen imádkozni Istenhez, hogy az a lehetetlen bizalmatlanság, mely-lyel sok kérdésben találkozunk, nemzeti as-pirációinkkal szemben megtörjék és lássák be, hogy a mi szíveinkben, különösen a függetlenségi pártban egy eszme uralko-dik: a király iránti hűségnek a nemzeti aspirációkkal való összhangzásba hozatala. Ha ezen a téren nem tudunk sikert el-érni, akkor a tulzók szemünkbe fogják vágni, hogy az a mérséklet, melylyel mi dolgoztunk, eredménytelen volt s így meg-fogják erősíteni azt a tulzó szellemet, melynek érintésétől most a hadsereg harc-képességét féltük. Oriásilag csatlódnak azok, akik azt hiszik, hogy az általános választói jog esetén el fogják nézni a nemzeti aspirációk. Képzelnék el egy választást, melynél az ütköző pont a had-sereg kérdése lesz; ez a hadsereg tekinté-lyének legnagyobb sérelmével járna. Kér-dés, hogy a műveletlen, politikai iskolá-zottsággal még nem bíró nagy tömeg az-al a mérséklettel fogja-e tárgyalni azt a dolgot, mint mi? A nép lelkébe a hadse-reg tekintetében oly dekompozíció száll be, amely a hadseregnek csak kárára lehet. Ezért minél előbb meg kell oldani ezeket a kér-déseket. A nemzeti kívánságok úgy megértek már Magyarországon, hogy azokat elnémi-tani többé nem lehet. Aki ezekkel a kérde-sekkel közelről foglalkozik, láthatja, hogy ezek a hadsereg harc-képességének csak javára válhatnak. Gondolják meg azt is, hogy nem kaphatnak jellemes embert Ma-gyarországon, aki e szempontból lemondana, jellemtelen emberekkel pedig a had-seregnek használni nem lehet. A mi erőnk kezeskedik arról, hogy nem a tulzók és nem a kis látókörűek, hanem széles látó-körű, mérsékelt és kiváló hazafiak fogják vezetni a nemzet sorsát. ezekre tehát rá-lehet bízni a katonai kérdések megoldását. Meg kell gondolni azt is, hogy a mi so-cióldemokráciánk, melyet a parlamentbe akarnak juttatni, nem császárhű, mint az osztrák, hanem republikánus irányú. Amint látható, Nagy Emil ebben a beszédben előbb remképeket fest az általános vá-lasztói jogról, hogy azután hasra feküdve, annál jobban elnyulhasson.

Kérdés, hogy ezt a beszédet a ma-gyar ujságok szintelen kivonatan közöl-ték, kivéve a „Budapesti Hírlap“-ot. De hogy ott sem sikkadt el, abban aligha-nem nagy része van Nagy Emilnek is.

Schönaich és a triumvirátus.

Schönaich közös hadügyminiszter két nappal ezelőtt az osztrák delegációban azt a határozott kijelentést tette, hogy a ka-tonai kérdések megoldásában valami moz-galom fejlődik ki, ő is készülődik a moz-galomra, de még eddig egyáltalán nem tárgyalt.

Schönaichnak ez a kijelentése cáfolata annak, amit alább elmondunk, de amelynek hitelességéhez és igazságához kétség nem férhet.

Nagy Emil gyászbeszéde után a három magyar „diplomata” alkalmat keresett arra, hogy Schönaichhal tárgyalhasson. A találkozás meg is történt, amikor Nagy Emil, Hoitsy Pál és Bakonyi Samu a részletes megoldási tervet a közös hadügyminiszter elé terjesztette. A tervezet ezeket tartalmazza:

1. A katonai kérdéseket a legrövidebb idő alatt napirendre kell tűzni.
2. A véderőtörvény teljes revíziójának a megoldása.
3. A most kötendő katonai egyezség csak 1917-ig szól.
4. A magyar kormány a hadügyminiszter közvetítésével memorandumot terjeszt a felség elé. A memorandum megállapítandó a nemzeti kívánságokat, amelyek csak az ezrednyelvre, a levelezésre és a szolgálati nyelvre vonatkoznak.

Ebben tehát nincs se magyar vezényszó, se egyéb kellemetlenség, így tehát természetes, hogy Schönaich nagy örömmel fogadta az előterjesztést. Ő ugyan ezt a találkozást nem tekinti tárgyalásnak; talán azért, mert nem vettek föl formális jegyzőkönyvet, hanem azért mégis tudomásul vette az ajánlatot. Már Nagy Emil delegációs beszéde is nagy szimpatiaival töltötte el a hadügyminiszter keblét, hát még ez a váratlan, teljes behódolás. A katonapolitikus talán megvetéssel a szívében, de örömtől sugárzó arccal kezelt szorított a gyászmagyarokkal és elvált tőlük azzal, hogy az ajánlatról jelentést tesz a királynak. Összeütötte a sarkantyuját, tisztelgett és ment a császárhoz.

Mit mond a király?

Schönaich már a következő napon kihallgatásra ment a királyhoz, aki elé alapos, a részletekre is kiterjedő információt terjesztett. Hogy mi történt az audiencián, azzal természetesen nem szolgálhatunk, de el tudjuk képzelni. A következményekből azt kell látnunk, hogy a király nem idegenkedik a tervtől és megbizta Schönaichot a további tárgyalásra. Ezekből a következményekből csak arra a beszédre utalunk, amelyet Schönaich tegnapelőtt mondott el az osztrák delegáció plenáris ülésén. A közös hadügyminiszter ugyanis ott ismételtén kijelentette, hogy a készülő mozgalomban, amely a katonai kérdések sürgős megoldását célozza, ő is részt fog venni, érdemleges tárgyalás azonban még nem volt.

A tárgyalás bizony már megtörtént s Nagy Emilék boldogan nevetnek a markukba. Hogy is ne, amikor sikerült elsikasztaniuk az általános választói jogot.

Hatvanhetesek a 48-as táborban.

A P. Lloyd a szenzációs eseményről az alábbi leleplezéseket közli:

Lovász és Bakonyi delegátusok mérsékelt hangú beszédei úgy Schönaich hadügyminiszterre, mint a többi magasrangú katonatisztre láthatólag jó hatással voltak. Erről Schönaich miniszternek a delegátusokkal folytatott fesztelen beszélgetés közben elhangzott következő szavai tanuskodnak: „Az ilyen mérsékelt szavak többet használnak a magyar parlamentnek, mint a tulzások. Az uralkodó azért nem árul

el hajlandóságot arra, hogy a katonai kérdések megoldását tárgyalassa, mert joggal tart attól, hogy a részéről jövő kezdeményezést a függetlenségi párt gyengeségnek minősítene és azonnal eksztrén követelések hangoztatására használnák fel.”

Hogy e kijelentést megérthessük, tudnunk kell, hogy az uralkodó előtt fekszik egy memorandum, már a tavalyi ősz óta, amelyben érintve van a magyar szolgálati nyelv és a zászló és jelvénykérdés megoldása is. Az emlékiratot az uralkodó eddig el sem intézte.

A hadügyminiszter nyilatkozatának hatása alatt a függetlenségi delegátusok egy részének az volt a kívánsága, hogy nyílt ülésen kijelenthessék, hogy a függetlenségi-párt nem támaszt többé eksztrén követeléseket, ha az általa precízen meghatározott követeléseit kielégítik. Hoitsy és Nagy Emil dr. ilyen értelemben szólaltak fel. Mint később Schönaich elmondta, a királynak jelentést tett a beszédekről s a királyra a megnevezett delegátusok beszédei igen kedvező hatást gyakoroltak. A hadügyminiszter egyszersmind azt jegyezte meg, hogy soha oly kedvező nem volt az alkalom a katonai kérdések megoldására, mint éppen most.

Az ily módon apostrofált delegátusok legteljesebb meglegedésüknek adtak kifejezést a felett, hogy a megegyezés lehetséges. Megjegyezték, hogy veszélyes lenne a katonai kérdéseket, illetve azok megoldását az általános választói jog alapján összeülő parlamentre bízni, a melyben olyan elemek foglalnak majd helyet, melyek a katonai kérdéseket demagóg üzelmekre használják ki. Az általános választói jogba bele kell ugyan nyugodni, de óriási különbség van aközött, vajjon az új választásokat egy átmeneti, vagy állandó kormány vezeti-e?

Azok, akiknek meggyőződése, hogy a katonai kérdések most oldhatók meg legkedvezőbben, nem állapodnak meg itt. Azt hiszik, hogyha a katonai kérdések a negyvennyolcas párt nagyobb részét kielégítő módon oldatnak meg, akkor nincs többé akadálya annak, hogy a koalíciónak többi, hatvanhetes alapon álló pártjai a függetlenségi pártba lépjenek, amely az által, hogy fölfelé a paritás keresztülvitelével való meglegedettségét hangoztatná, lefelé pedig meglegedné a 48-as jelszavak hangoztatásával, sokáig uralkodó párt maradna. Hogy ezt a helyzetet meglehessen teremteni, feltétlenül szükséges lenne, hogy a függetlenségi párt kétséget kizáró módon kijelentse, hogy a katonai kérdésekkel közvetlenül mást nem celoz, mint a paritás tökéletes keresztülvitelét, melyet az 1867. évi XII. t. c. megenged, de nem teljesít. Ehhez a nyilatkozathoz a hidat Schönaichnak az osztrák delegációban tett ama nyilatkozata alkothatná: hogy az 1861. évi XII. t. c. még mindig nincs keresztülvite.

Ha sikerülne a függetlenségi pártban ilyen felfogást teremteni, akkor a párt egy szélesen megalapozott belügyi program alapján az önálló magyar bank és önálló vámterület megvalósításához láthat. Közre adjuk ezen értesüléseinket olyan alakban, ahogy nekünk megküldötték, minden kommentár nélkül. Ma ez teljesen felesleges is lenne.

Aktuális problémák.

*

Méray-Horváth jóslata.

Arad, február 20.

Ma, mikor csupán nagy hangjuk révén annyi emberünknek van országos híre, egy tudósnek olyan könnyű elbujni. Szinte nem is kell egyebet csinálnia, csak okosnak lenni. Van egy emberünk, aki hat évvel ezelőtt tudta már mindazt, amit mi csak azért tudunk, mert már megtörténtek és sejtjük, mert már küszöbön állnak.

Ez az ember: Méray-Horváth Károly.

Talán aktuális lesz, ha most előveszünk egy cikkét, amely 1903-ban jelent meg a „Huszadik Szévszad”-ban, „Magyar politikai szociológia” címmel.

Ez a tanulmány olyan dolgokat tartalmaz, amelyek, ha nem Magyarországon íródnak, hát forradalmat csinál a politika és szociológia világában. Nálunk pedig jóformán észre sem vették.

Méray ebben a cikkben az ő részint lekicsinyeit, részint kigúnyolt fislógiáirendszerével vaskövetkezetességgel mondja el Magyarország legközelebbi jövőjét. Egész reputációját felteszi erre a cikkre: „Az eseményeknek igazolniuk kell fislógiám helyességét, vagy nevetségessé tenni egy súlyos ostobaságot.”

S most lássuk, miket mond.

1903-ban, tehát mikor még híre-hamva sem volt a koalíciónak, már megjövendölte, hogy „a pártok egyesülni fognak” és pedig „az a párt jut föszerepre, amely a legjobban megán hordozza az Ausztriától való elkülönítés tendenciáit.” De következtetés útján levezeti azt is, hogy „elő áll a választási reform kényszerűsége és megcélja a gazdasági önállóság és az önálló hadsereg programját” és „ez lesz az első politikai akció, amely nélkül a továbbiak felé nem is haladhat a politika.”

1903-ban, mikor a legjobban harsog az ellenzék a magyar vezényszóért és önálló vámterületért, azt mondja: „ezek a mostani igazalmak elűlnék és pedig anélkül, hogy akár gazdasági önállóságunk, akár az önálló hadsereg tekintetében célt érnének, nyomban a választás reformja kezd kialakulni, e körül fog politikai tömörülés létrejönni és a megalkotása kényszerű dolog.”

Öt év folyamán tehát következtetéseit fényes diadalt arattak, anélkül, hogy ezt észrevették, vagy észre akarták volna venni.

De ő még tovább megy. A következőkben elmondja az 1908. év történetét, a mikor arról beszél, hogy a választási reform megalkotásánál harc fog kifejlődni egyik részen a klerikális árnyalat, másik részen „a modern, európai kulturfolyamatok felé gravitáló produktív világunk” közt. Végeredménye a harcnak az lesz, hogy „politikai strukturánk tényezőjévé lesz, nem a szorosan vett mai szociáldemokrácia, hanem a modern szociálmusz.”

Aztán még messzebb megy Méray a következtetéseivel. Minél távolabb az idő, annál nagyobbak a jövőt megrajzó vonalak. A Habsburg-ház hatalma idővel hanyatlík. Következnek a Habsburgok kétségbeesett erőfeszítései, hogy összetartó erejét érvényesítse. Ebből következőleg súlyos zavarok, amelyek az európai kultúrétet megzavarják. Ekkor jön a Hohenzollern-ház beavatkozása, a rend helyreállítása a mi önállóságunk megsértése nélkül. Magyarország önálló Hohenzollern királyság lesz és

pedig vagy a német császár lesz a magyar király, vagy pedig egy öt helyettesítő, bennünket a császársághoz közelebb fűző Hohenzollern.

De ne menjünk tovább, hiszen már itt sem merjük a merész előrelátásban követelni Mérayt. Ami eddig bevált következtetéseiből, azok fényesen igazolják, hogy pedig ezután mi lesz, azt csak Méray meri tudni...

Mindezek pedig értekezésének csak aktuális eo ipso lényegtelenebb részei s csak azért kaptam ki a tanulmányból ezt a részt, hogy csodálkozzunk azon, hogy egy tudós, akit a következmények ennyire igazolnak, nem csinál nálunk iskolát, nem csodálják, nem vitatkoznak vele, egyszerűen észre sem veszik.

Ijedten kérdezem: nem balkáni állapot-e ez?

Toll.

Amiről beszélnek.

*

Három hölgy egy ellen.

Arad, február 20.

A meg nem engedett szerelem, amelyet meg nem engedett volta miatt igen sokan engednek meg maguknak, több kiváló tragédiának és társadalmi színműnek képezte a magvát eddig is. Láttunk ki-mosan hörgő és hajukat tépő férjeket, megtört papákat és mamákat, akik a marólogtól a ciankálig és a bicskától a revolverig a gyilkoló szerszámok egész skáláját igénybe vették, hogy lemessák a család becsületén esett foltot. Hideg borzongás futott végig a hátunkon, amikor Lőtyögös Pucér Mihály köz- és váltógazdaságtulajdonos, avagy lord Falkonbridge a második felvonásban tetten érte b. neje öngyűlöletét. S amikor a harmadik felvonás végén a függöny néhány párolgó holttestemet takart el szemünk előtt, felzaklatott idegekkel és azzal a tudattal mentünk vacsorázni, hogy nem fogjuk férjeinket megcsalni, apáinkat elkészeríteni, illetve a férjek feleségeit és a papák leányait elcsábítani. Meg szere-nese, hogy ezt a fogadalmat nem tartottuk, de nem is tartjuk meg.

A meg nem engedett szerelemtől csupán azért tartottuk ezt a kis értekezést, mert az a történet, amely alább következik, szintén ilyenfajta szerelemről szól, noha felháborodott férjekről és papákról egyáltalában nem lesz szó benne. — A történet fő hőse egy aranyszőke hölgy, aki választékos öltözetéről híres s aki — egymondják, — a műkedvelő-járvány idején fel akart lépni az aradi színház deszkáin. A másik főszereplő a színházi kórus egyik fekete szépsége akinek domborn molettségei a legöregebb színigényöröket is lázba hozzák.

A domborn fekete azonban nem törődik a színigényörökkel, mert szívét és járulékait már régebben megzavallva tartja a közös hadsereg egyik fiatal tagja. Ez az a tény, amelyből a bajok, — mert bajokról van szó, — keletkeztek. A szőke hölgy ugyanis szabad perceiben közérkölcse-főfelügyelői állást tölt be s mint ilyen, a legnagyobb mértékben elítélte a domborn fekete szerelmét. Több ízben kifejezést is adott azon nézetének, hogy egy fiatal leánynak sohasem volna szabad elfeledkezni magáról és hogy az, amit a domborn fekete művel, több a soknál.

— Ezek az elítélő szavak fülebe jutottak a kar szépe-nek is. A kar szépe temperamentumos leány és így érthető, ha rögtön megtorlásra gondolt. Maga mellé vette két kartarsnőjét és egy szép napon harmadmagával bekopogtatott a szőke urhölgy lakásán. Az ajtót maga a szőke hölgy nyitotta ki.

— Kérem, — mondta a molett fekete, — maga az a közönséges nő, aki rólam mindenféle rosszat beszél? Kérem, ne is mentegesse magát. Bezzeg maguk akármit csinálnak, az rendben van.

De ha mi, szegény lányok merünk szeretni, az mindjárt baj. Hát kérem...

A szőke hölgy az első tucat becsületsértő kifejezés meghallgatása után ijedten kiáltott fel:

— Takarodjanak ki! Hiszen ez *magánlaksértés*!

— Rajtam? Semmi köze hozzá! — replikázott a fekete.

A viharos jelenet valóságos becsületsértés. Niagarába folyt, ami után a három karhölgy a kielégített boszu tudatával távozott. A szőke hölgy pedig sietve magára kapta a kalapját és rohant Szendrey Mihályhoz.

— Kérem, direktor ur... én állandó bérlő vagyok... ez szemtelenség... elégtételt... — lihegte a direktornak.

Szendrey meghallgatta a panaszt, azután választ adott:

— Nagyon sajnálom, nagyságos asszonyom... Nem avatkozhatom a karhölgyeim magánéletébe. Mert — mit szólna hozzá a feleségem?

*

Ez a története annak a magánlaksértési pörnek, amely legközelebb kerül tárgyalásra az aradi kir. járásbírósnál.

Érdemek.

Gladstone Herbert Angliában olyan érdemeket szerzett, hogy peer lett. A mi Herbertjeink adósságot szenvednek, amiből szintén peer lesz.

Andrássy le akar mondani.

Lázongás a függetlenségi pártban.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, február 20.

A politika forró levegője telítve van villamos szikrákkal. Rövid időn belül hatalmas felfordulás várható és súlyosbítja a kormány helyzetét az a körülmény is, hogy részleges kormányválság is bekövetkezhetik. Politikai körökben ma az a hír terjedt el, hogy *Andrássy* Gyula gróf a deési választásból kifolyólag el akarja hagyni a belügyminiszteri széket. Az érdekes hírről, amely még nem nyert megerősítést, az alábbi tudósítást adjuk:

A deési választásról — ahol az alkotmány-párt jelöltje győzött a függetlenségi fölött — senkinek sem gondolta volna, hogy egy nagy politikai mozgalom kiinduló pontja lesz.

E választás eredménye ugyanis ezt a gondolatot szuggerálta a függetlenségi képviselőknek:

— Ami ma megtörtént Deés-n, az megtörténhet holnap az én kerületemben. Hatvanhetes *belügyminiszter*, hatvanhetes *államtitkár*, hatvanhetes *főispán*: ennyi hatvanhét összenyom engemet, a kis *negyvennyolcast*.

Es a gondolat lebegett azon a titkos konferencián, melyet tegnap este a függetlenségi pártkör olvasótermében *Holló* Lajos hirtelen összehívott. És ez a gondolat foglalkoztatta a negyvennyolcasokat ma délelőtt a folyosón.

Arra a kérdésre, hogy mi a kifogásuk tulajdonképpen a belügyi kormányzat ellen, egyikük így válaszolt:

— Sokrendbeli kifogásunk van. Ezek elseje az, hogy *Andrássy* Gyula gróf és *Hadik* János gróf is, tehát a belügyminiszterium vezetői — *mógnások* kikkel az érintkezés bizonyos nehézséggel jár. *Andrássy* Gyula grófról e ismerjük, hogy kedves, szíves ember, aki mindenkor készségesen áll a képviselők rendelkezésére, de *Hadik* János grófról azt mondták, hogy *ridegen viselkedik és hogy nem titkolja*

antipátiáját a függetlenségek ellen. Azt a követelést hangoztatják tehát, hogy *Hadik-nak mennie kell*.

De ezek csak személyi kérdések. Fontosabbak a politikai kérdések.

— A függetlenségi párt számára — okoskodtak Hollók. — *egyszer s mindenkorra biztosítani kell a kormányzási hatalmat*. Mert hogy áll ma a helyzet? Ugy, hogy a függetlenségi párt guvernementális politikája miatt lassankint *elveszti népszerűségét a kerületekben*, anélkül, hogy *elvéit megvalósíthatná*, kiegyezést, kvótát, ujoncokat kellett megszavaznia és mindezek után anélkül, hogy *Andrássy* Gyula gróf külön utasítást adna, megtörténhetik, hogy a kormányzásnak a negyvennyolcas pártra eső ódiama mellett, *se a hatalmat meg nem tarthatja, se a választáson a mai többséget nem biztosíthatja magának*. Hiszen *harminchét hatvanhetes* főispán mellett csupán *huszonhét függetlenségi* főispán van és a hatvanhetes főispánok külön utasítás nélkül is kiszoríthatják a függetlenségi képviselőket kerületeikből. A kisebb emberek, ha mandátumukat kell föltenniük, inkább *kilépnek a pártból, s csatlakoznak az ellenzéki kisebbséghez*, mert így *megtarthatják népszerűségüket és szóba állanak velük a kormány tagjai is*. Példa erre *Farkas-házy* és társai, akikkel imé a kormány igen előzékeny módon külön tárgyalásokba bocsátkozik, holott a negyvennyolcas párt kis emberrel senki se törődik.

A párt idősebb tagjai erősen csillapították a heveskedőket. Annyi bizonyos, hogy ha *Hadik* nem is hagyja el állását, egy függetlenségi államtitkár kinevezése küszöbön van.

*

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter egy hírlapíró előtt ma a függetlenségek részéről az őt és *Hadik* János gróf belügyi államtitkárért támadásokról a következőkben nyilatkozott:

Azt olvasom egyes lapokban, hogy a függetlenségi pártiak egy csoportja a belügyi államtitkár fejét követeli. Amennyiben ez így állana, — amit kétségre kell vonnom — azt hiszem, a legnagyobb előzékenységről teszek tanúságot, amikor kijelentem, hogy *nemcsak az a fej áll rendelkezésükre, hanem az enyém is*. *Hadik* államtitkár épp oly kevésbé ragaszkodik állásához, mint én; nemcsak egy fejet kaphatnak meg, hanem kettőt, de csak egyszerre. Külön-külön egyet sem.

Felvetette a függetlenségi képviselők e csoportja azt a kívánságot is, hogy a belügyminiszteriumba a függetlenségi párthoz tartozó államtitkár is neveztessék ki. Olyan formában, mint ez a kérdés tegnap felvetett, oly indoklás alapján, amint ott elhangzott, nem vagyok hajlandó ebbe belemenni. Ahol én ülök, ott csak egyféle politika lehetséges és én, valamint *Hadik* államtitkár is a mai helyzetben ezen egységes politikánkból kifolyólag épügy képviseljük a függetlenségi párt érdekeit, mint a többi pártokéit. Abba a felfogásba tehát bele nem megyek, hogy a függetlenségi pártnak ellenőrző, vagy az ő külön érdekeit képviselő közegre volna szüksége a belügyminiszteriumban.

Más kérdés aztán, mi az elvi álláspontom a második államtitkári állást illetően. Egyszerűen az, ami csak természetes, hogy nem tekintem ez állás betöltésénél azt, hogy valaki negyven-

nyolcas-e, vagy hatvanhetes, hanem kizárólag azt, vajjon egyéniségénél fogva alkalmas-e erre az állásra, valamint arra, hogy munkámban segítsen. Hogy ez az álláspontom, mi sem bizonyítja inkább, mint az a körülmény, hogy már régebben a függetlenségi párt több tagjának felajánlottam a második államtitkári állást.

A belügyminiszter egyébként a folyosón is több függetlenségi párti képviselő előtt kijelentette, hogy ő szívesen otthagyja tárcáját, de Hadik gróf nélkül semmiesetre sem marad, vele teljes szolidaritást vállal.

A függetlenségi párt elégedetlenségét nevében *Holló Lajos, Mérey Lajos és Szentiványi Árpád* ma délelőtt felkeresték *Kossuth* Ferencet és előadták neki, hogy a párt forrongása egyáltalában nem palotaferradalom, hanem arra irányul, hogy a párt sérelmeinek kifejezését adjon.

Kossuth válaszában azt hangoztatta, hogy ma nem a függetlenségi párt, hanem a koalíció van kormányon, de ha a függetlenségi pártnak sérelmei vannak, teljes jogában áll azokat megvitatni és orvoslást kérni. Azt hiszi, hogy a leghelyesebb volna az intéző bizottságot tanácskozássra összehívni.

Ezt a javaslatot a küldöttség elfogadta és abban állapodott meg, hogy az intéző bizottságot a jövő szerdára hívják össze.

A képviselőház folyosóján sokat beszéltek ma arról, hogy ha nem sikerül a házszabályrevíziót keresztülvinni, akkor *Wekerle* felhatalmazást kér a királytól a parlament feloszlatására. A függetlenségi párti képviselők sorában ez nagy izgalmat keltett és többen azt hangoztatták, hogyha a kormány feloszlatja az országgyűlést, akkor előbb nyílt ülésen bizalmatlanságot szavaznak neki, hogy kénytelen legyen visszavonulni.

Erre azonban aligha kerül a sor, mert úgy hiszik, hogy a házszabályrevízió nem fog nagyobb obstrukciót előidézni.

A disszidensek ma este értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy a házszabályrevízió ellen a legmervebb álláspontot foglalják el. Erélyes harcot kezdenek, a taktikára nézve azonban még nem állapodtak meg véglegesen, a házban történetektől teszik azt függővé. A hangulat közöttük harcias, de nem biznak abban, hogy képesek lesznek megakadályozni a házszabályrevízió törvényre emelkedését.

A nemzetiségi párt is ma este értekezletet tartott, amelyen elhatározta, hogy a leghevesebb harcot indítja a házszabályrevízió ellen.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Péntek: Bátkirálynő, operett. Bemutató előadás. (C. bérlet.)
Szombat: Bátkirálynő, operett. (A. bérlet.)

Nyáray — Daniló.

Arad, február 20.

Nyáray Antal kiváló jellemző színész, első rangú komikus, de legkevésbé sem a legkiválóbb Daniló és Aradon mégis ő a Danilók Danilója, akire esküsznek, akinél különbet nem akceptálnak, akinek a kedvéért a Vig övegy nem tudom hány ezredik előadására is zsufolásig megtöltötték ma este a színházat. Hát bizonyára Nyáray a legjobb Daniló, ha ennyire lelkesednek alakításáért és miután egyetlen énekszámát, táncát és mókáját sem hagyták

taps nélkül, szögezzük itt le az aradi publikum ítéletét, hogy Nyáray a világ legjobb Danilója. Ezt a szerepet ő kora óta Aradon és dacára annak, hogy Nyáray most *kabaré* művész, sokkal díszkrébb volt ma ebben a szerepben, mint mikor *színházi* művész korában játszott.

Kállay Jolán kitűnő *Glavari* Hannáját már annyiszor méltattuk, hogy újból írva a művésznő ezen szerepéről, csak ismétlésekbe esnénk. Első rangú volt, pont. Pompás volt *Zéla* Mirkó szerepében *Horti*. A többi szereplő is kitett magáért és egy premíer illúzióját keltezték a publikumban.

H. G.

* A Bátkirálynő premíerje. Holnap este egy kétfelvonásos pompás angol operettet, a *Bátkirálynő*t mutatják be az aradi színházban. A darab szövegét *Seymour Hicks* és *Cosmo Hamilton* írták, a verseknek pedig *Chas. H. Faylor* a szerzője. A fűlbemászó, gyönyörű muzsikát *Herbert E. Haines* és *Evelyn Baker*, ez a két kiváló angol komponista szerzte. A fordítás munkáját *Heltay* Jenő, a híres humorista végezte, aki a saját ötleteivel tarkította a szép operettet. A Bátkirálynő a monarchiában a bécsi Carl Theaterben került színre először, azután a budapesti Népszínház Vigoperában játszották, ahol még mindig műsoron van. Azóta, ahol csak bemutatták ezt a kedves énekes játékot, mindenütt meghódította a közönséget s előreláthatólag Aradon is nagy sikert fog aratni. A darab főszereplői *Kállay* Jolán, *Zalay* Margit, *Kun* Irén, *Benkőné*, *Szilágyi* Berta, *Faludy*, *Várnay*, *Leővey*, *Ladislav*, *Szathmáry* és *Ujj* játszik. A darabban előforduló táncokat *Kállay* Jolán, *Faludy*, *Kun* Irén és a *Baranyai* nővérek járják.

* Jézus élete. Az aradi közönség körében példátlan érdeklődés nyilvánul meg a *Jézus élete* című kép iránt, mely hétfőn kerül bemutatásra. A sajtó képviselőinek hétfőn délelőtt mutatja be az *Uránia* a klasszikus képet, melyhez a katonazenekar szolgáltatja a zenét és az egyházi énekkar gyönyörű éneke adja meg az illúziót. A nagy hatásúak ígérkező előadások iránt, nemcsak az aradi közönség, hanem az egész megye közönsége érdeklődik. *Jézus élete* minden este 1/9 órakor kerül színre, felemelt helyekkel. Az előadás körülbelül 2 óra hosszáig tart.

* Az *Uránia* látásával. Rendkívüli sikere volt annak idején *Texas* Tex amerikai lovas mutatványainak. Több oldalról érkezett felkérésre újból megszerezte az *Uránia* ezt a nagy-szerű képet és pénteki műsorán szerepelteti. Tamás bácsi kunyhója mellett még hét élvezetes kép gondoskodik a közönség szórakoztatásáról. Este 1/9 órakor a mozgóképekkel kívül az *Alkohol* című darab és előadásra kerül.

* A Linek-kiállítás. Nap-nap után nagy érdeklődés nyilvánul meg a Linek-kiállítás iránt. Az érdeklődés fényes bizonyítéka annak, hogy a magyar közönség megérti és méltányolja Linek művészetét. Aki Linek képeiből vásárol, az nemcsak egy műtárggyal gazdagítja, széppé otthonát, hanem humort, kacagtató derűt visz otthonába. A posztellképek is állandó érdeklődés tárgyát képezik. Ma ismét több képet vásároltak meg. A Weisz és Klein cég ki-rakataiban ma újabb képsorozatot állítottak ki a Linek-féle karrikaturákból.

* Ferrari lovas temesvári vendégszereplése. Az aradi Nemzeti Színház kiváló tenoristája, *Ferrari* lovas kedden szép sikerrel vendégszerepelt a temesvári színházban. A *Mignon* Meister Vilmosát énekelte és a temesvári sajtó igen melegen emlékszik meg róla, díszéri különösen sikerült belépőjét és a második felvonásbeli nagy áriáját.

* Vasárnapi előadások. Vasárnap két előadás lesz a színházban. Délután *Shakespeare* remekműve, a *Szentiványi álom* című klasszikus mesejátékot adják. A főszerepeket *Novák* Irén, *K. Kápolnay* Juliska, *H. Körösy* Juci, *H. Harmath* Józsa, *Zalay* Margit, *Keszler*, *Horti*, *Hunyady*, *Djili*, *Leővey*, *Várnay*, *Szathmáry* és *Faludy* játszik. Este harmadszor kerül színre a *Bátkirálynő*.

Az aradi vörbíróság.

*

A szünügyi bizottságban ma az a furcsa kritika hangzott el, hogy Nyáray Antal nem való az aradi színpadra.

*

Végén csattan az ostor! Ki hitte volna a szünügyörök mai ülésének elején, hogy *Lukácsy* Lajos az ülés végén azt indítványozza majd, hogy a szünügyi bizottság alakuljon át rögtönítélő vörbírósággá és ítéljen holtak és élőnek felett. Ki hitte volna!

A szünügyi bizottságról ugyan sok jót és kedves dolgot elhisz az ember, de azt, hogy benne olyan szigorú urak ülnek, mint *Múlek* Lajos dr., aki kategorikusan kijelenti, hogy igenis, nekünk, szünügyöröknek a pällös-jog még mindig kijár, ezt csak nem lehet elhárítani az olvasóval.

Már pedig akár hiszik, akár nem, a szünügyi bizottság ma délután átalakult egy másodperc alatt vörbírósággá, amelyben volt vádló, védő, vádlott, csak hogy szerencsére bíró nem akad, aki a halálos ítéletet, ő Felség a király nevében, ki is hirdette volna. Így talán a szánalom: améltó delikvens ép bőrről menekül, de bizonyára megfogja gondolni, hogy megegyezzen ezekre a tákakra, ahol a színházról azt kívánják, hogy olyan legyen, mint egy kulturtanác nok, akit paragrafusok közé lehet szorítani s akinek a helyett, hogy azért a vidám órákért, melyeket az aradi közönségnek őseredeti tehetségével és istenkegyelméből való humorával szerzett, hálások lemnének, felöltik a bírói talárt s feketének látják a világot.

Szerencse, a közönség csak holnap értesül az aradi vörbíróságról, különben bizonyára széjjel szedné még a színház falait is, hogy helyet szorítson magának *Nyáray* Tóni vendéjátékához, ezzel bizonyítván be, hogy a szünügyörök komolykodása mennyire humoros.

Szerencsére, hogy az ülés végére tartogatták a kivégzést, mert így legatább stílszerű volt. Az ülést tudniillik azzal kezdte meg a polgármester, hogy bejelentette egy 5 felvonásos eredeti színműnek a beérkezését.

Címe: *A gyilkos*. Szerzője *Vass* B. István dr. A kezdet ugyebár biztató. Itt ma vár fog folyni!

Érkezett be még egy darab. (— De bő termés van az idén, — jegyzi meg *Nemes* Zsigmond, aki a közbeszólásért keservesen lakolt meg, mint az rögtön ki fog tűnni.) A címe szintén illik a mai ülés hangulatához.

Tetlegesség. Vigjáték egy felvonásban, írta: *Martos* Szilárd.

Ki fogja megbírálni a darabot? Ki állapítja meg a nívót, amelyen úgy szeretnek nyargalni a szünügyörök.

— Mindketőt ki kell adni *Nemes* Zsigmondnak, diktálja *Múlek* Lajos dr., úgy sem ért hozzá!

— Bravó! zugja a kórus. És *Nemes* hóna alá csapja a bates fűzeteket.

Asután engedélyt adtak *Szendreynek* arra, hogy március elején a *József* főherceg szanatórium egyesület javára az aradi színházban jótékony célú előadást rendezhessen, *Nádai*

Ilonka, *Odri* Árpád és *Náday* Béla, a budapesti Nemzeti Színház tagjai közreműködésével. Kikötötte a bizottság azt, hogy a szanatórium egyesület köteles egy aradi illetőségű tüdőbeteg gyógyintézetében ingyen kezelni. Az előadás alkalmából megengedték, hogy Szendrey a helyárakat ötven százalékkal felemelje.

Nemes Zsigmond szűknek találta Macedoniát, illetőleg a színházi öltözőket, a ruhátárt és minden egyebet, ami a színháznál található. A polgármester megígérte, hogy gondoskodni fog mindennek a kibővítéséről, azaz, hogy már egyszer megkísérelte a bővítést, de nem sikerült — sok pénz kellene hozzá. A jó mérnöki hivatalnok adták be a bővítési problémát, törje fejét rajta, mi szűk a színháznál s mi módon lehet a fából vaskarikát gyártani? Miután így kívül végeztek a színházzal, beljebb kerültek, hogy elkövessék azt, amit még soha színügyi bizottság nem követelt el, vagy legalább nem szokott elkövetni.

Komolykodott s halálos ítéletet mondott a jó kedvre, a humorra, a talentumra és közönségre. Ugy látszik a színügyörök hirtelen öregsznek s csak a csendes derűtségig melegszik fel szigorú köblük.

Törvényszékké alakultak át.

Lukácsy Lajos volt a közvádó, Mandl Vilmos dr. közvédő, Szendrey Mihály a magánvédő, Múlek Lajos dr. a vádlótárs.

Vádlott: Nyáray Antal és az aradi színházlátogató közönség. Lukácsy Lajos közvádó, a ki hivatását egész ünnepies komolysággal igyekezett kezelni, erőszakot követve el jószágos szívéen, mint az emberi bünök üldözőjéhez illik is, összeráncolva tüzes szeméit, emígyen dördült reá a semmit sem sejtő Szendrey Mihályra:

— Megvádolom a színházgató urat azzal, hogy nem becsüli meg a társulatának tagjait. Bántja önértéküket, sérti ambíciójukat. Még pedig azzal, hogy ide hoz olyan vendégeket, akik, mint a társulat tagjai megállnák helyüket, de mint vendégek egy cseppel sem mulják feül azokat, a kiknek fájdalmat okoznak. Minnek kell Nyárayt vendégszereltetni, a ki a *Szabinnók elrablásá*-ban tulzott és izléstelen volt. Leöveit, a kitűnő komikust szívesebben nézi meg a közönség, mint Nyárayt, aki Budapesten teljesen a kabaret nivójára süllyedt.

Elhűlve hallgatták a színügyörök a rettenetes vádakát. Erre nem voltak elkészülve.

Kínos csúnd állott be néhány pillanatra. Hallották, amint az egyik falhoz egy eldobott sulyok hozzáütődött s a koppanás hangjánál felocsudtak.

Legelőbb *Lócs* Rezső tért magához s a tegnapi színházi est falrengető tapsainak zajával akarta elrettenteni Lukácsy hemlokáról a fekete gondot, amely az izlés romlásának féltése közben oda kilt.

— Mégis jól mulatott a közönség Nyáray Tóni mókáin, noha a mi műveltségünknek nem felel meg a játéka — szólott, — s azt hitte, hogy ezzel szordinót tett a primhegedűre.

Nosza, előugrott a kontrás. Lukácsy vádjához csatlakozott Múlek Lajos dr. vádlótárs, aki teljesen kiakarván meríteni törvényadta jogait, még felébe liciált a közvádónak s már ajkai körül a halál fagyasztó nevetése jelentkezett.

Szegény Nyáray ezalatt bizonyosan elvesztett — néhány párti alsóst s nem gondolt arra, hogy holó fürtei közt lebegett a zordon enyészet s pusztító erejét rá viharozta Lukácsy dühe.

A viharzó düht Mandl Vilmos dr. akarta olajsímaságu szavaival lecsillapítani, közvédőként állván Nyáray mellé.

— Nem helyeselhetem — ugymond, — hogy valaki olyan nyilatkozatot tegyen, mint amely Lukácsy ajkán elhangzott.

Először ehhez nincs jogunk, másodszor nem igaz, harmadszor kifognak bennünket nevetni, ha ugyan megelégszünk a mosolylyal.

Hogy nincs jogunk, azt mindenki tudja. Ép így mindenkinek tudja, hogy Nyáray a Nép színház oszlopá volt hosszú ideig s nem mondható ki róla, hogy nem ér fel az aradi színház nivójáig. A lapok mosolygásáról már ezek után nem is kell szólni.

Szendrey Mihály a maga szempontjából mint magánvédő felvonultatta a tegnapi publikumot tanukul s azt mondotta, hogy ő biztosan tudja, mert ez már az ő szakmájába tartozik, hogy Lukácsynak nincs igaza. Neki, mint színházgatónak kötelessége, hogy a közönség minden rétegét kielégítse s a közönség őt igazolta. Szeretné, ha az egész dolog nem kerülne nyilvánosságra, mert Nyáraynak ártana.

Biztosíthatjuk a színházgató urat, hogy mi senkinek sem fogjuk emondani, mint ült ma vértörvényszéket Aradváros színügyi bizottsága Nyáray Antal felett.

Nem akarunk ártani — a színügyi bizottság — komolyságának.

A fej.

A függetlenségnek Hadik fejét követelik. Így gondolkodnak: miért járunk csak mi fejtelenn?

Egy volt pap büne.

A megkárosított Deutsch Izidor.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 20

Érdekes megkeresés érkezett a bécsi cs. és kir. törvényszéktől az aradi kir. járásbíróshoz, amelyben az aradi minoritához egy volt tagjáról kérnek adatokat, mert az illető a bécsi törvényszék fogházának lakója és több bűnügyből kifolyólag vizsgálat folyik ellene.

Az elzülött klerikus Egger György, aki mintegy öt-hat évvel ezelőtt az aradi minoritához kötelekékbe tartozott *Bozóky* Mátyás dr. kir. aljárásbíró, akinak a megkeresést kiosztották, megidezte *Delé* Odont, az aradi minoritarendház házfőnökét, hogy felvilágosítást kérjen tőle a megkeresésben foglaltakra és számos kérdést intézett hozzá.

A házfőnök elmondotta, hogy Egger György klerikus évekkel ezelőtt tagja volt a rendnek, de Aradon olyan visszaéléseket követett el, hogy Csák Czirják rendfőnök kénytelen volt őt a rend kebeléből kizárni. Egger ugyanis rendkívül költséges és fényűző életmódot folytatótt, a pénzt pedig bűnös manipulációkkal szerezte. Így *Schupka* Béla egykori házfőnöktől különféle ürügyek alatt *hatezer koronát csalt ki*, azonkívül váltókat zsírtatott vele.

De Egger több aradi kereskedőt is érzékenyen megkárosított. *Reinhart* Fülöp butor-kereskedőtől elegáns szobabereendezést vásárolt, amelynek árával azonban adós maradt, *Deutsch* Izidor ékszerésznél pedig arany órát, láncot, gyűrűket és ezüst szervizeket vett hitelbe. Az ékszereket pár nap múlva eladta, de a kereskedőnek nem fizetett, mert a kapott pénzt saját céljaira használta fel. A két kereskedő hosszú ideig hiába várt a pénzére. Végre beperelték a minoritát, akinek lakásán azután árverést is tartottak, az ott talált butorokat elköttya-vetyélték.

A rend tagjai között nagy megbotránkozást szült kartársuk viselkedése és erőlyesen követelték Egger eltávolítását. Ekkor történt,

hogy Csák Czirják rendfőnök megszokálva az eddigi botrányokat, Egger a rend kebeléből kizárta.

A kicsapott klerikus azóta vándorutra indult és az ország majdnem valamennyi nagyobb városát bejárta, mindenütt sok rossz fiat téve a tűzre. Legutóbb Bácsban is megfordult, ahol csavargásért és többrendbeli lépés vétségéért vont a felelősségre a bécsi csász. és kir. törvényszék és előzetes letartóztatásba helyezte.

Egger a bécsi vizsgálóbíró előtt beismerste, hogy Aradon a minoritarendház tagja volt, de azt tagadta, hogy a rendből szabálytalanságok és bűnös visszaélések miatt zárták ki.

Az aradi kir. járásbíróshoz a házfőnök valómalomása ma beküldötte a bécsi csász. és kir. törvényszékhez, amely rövid idő alatt ítélni fog a rossz utra tévedt klerikus felett.

Az udvar mulat.

Egy főhercegnő tragédiája.

Arad, február 20.

Tegnap este a budai várpalota rövid szünet után ismét a magyar társadalom színeit-javát fogadta be, abból az alkalmából, hogy *József* királyi herceg és neje *Augusta* királyi hercegnő fogadé estélyt tartottak.

A magyar társadalom elitje, a mágnásvilág, a szellemi és pénzarisztokrácia, a főrangú hivatalnokok sűrűgtek a fényes termekben, amelyek oly varázslatosan szépek, hogy az egyszerű halandó szemében meg sem bírta ezt a sok fényességet. Vigan és jókedvűen folyt a tompított hangú mulatság, amint ez a királyi család által adott mulatságokon szokás. A Habsburgok Magyarországon kitűnően szoktak mulatni, a körük gyűlt társaság nem győzi eléggé dicsérni azt a lekötő egyszerűséget, melylyel a felséges, vagy fenséges házigazdák vendégeket fogadják és szórakozásukról gondoskodnak.

A tegnap lezajlott fogadó-estéről a lapok hasábjain keresztül számoltak be s a tudósítók szinte vetekedtek egymással, hogy minél hangulatosabb s színesebb szavak kerüljenek ki tollaik alól, melyekkel egy nagyuri társaságak farsangi mulatozását örökítették meg.

A sok ragyogó szín mögött éjjel tájban azonban megjelent egy sötét árny. Senki sem látta honnan jött, senki se tudta, mit jelent, nincs megmondhatója annak, hogy hová tűnt. A vig muzsika egy pillanatra sem szünetelt. A szépséges dámák dekoltált vállaira lehajló urfiak szemét nem ütötte meg a falon átsurruló, sebhelyekkel borított, egész testében huscafatokkal éktelenkedő csontvázszerű fantomnak látása.

Az élesszemű újságírók el voltak merülve a mágnásasszonyok ruháinak tündéri szépségébe s csupa fül voltak, mert azt lesték, mit mond a fenséges házigazda a szerki alkalmával egy-egy kitüntetett vendégének.

Csak egy fiatal gyermek sápadt el.

A gyermek, emberi érzőntét követve, hirtelen megragadta édesanyja aranyveretű szoknyáját s a fenséges anya szigorú pillantással utasította rendre a spanyol udvari etikett szabályairól megfelelőkezett fiúcskát.

A másik pillanatban a jól nevelt hercegi gyermek magára eszmélt s mire felemelte habsburgi szürke szeméit s újból a fantomra szegezte, az egy fájdalmas mosolylyal ajkán eltűnt.

A fenséges házigazda kislia többé nem volt jókedvű. Egész éjjel lázas fővel járt-kelt a bárszoros ruhájú nagyurak mesébe illő csoportjai között. Majd szóltanul, fészeken állott fenséges papája jobbán, aki hiába simogatta selyem puha, szőszke haját, nem tudta szavát venni.

A fantom ott libegett-lobogott szemei előtt. Felemelte csupasz csontkarját, amelynek kezefején itt ott egy foltnyi hus és üszkös bőr lógott le, mintha üdvözlést intene a fiatal Habsburg-sarj felé.

Egyszerre elálmosodott. Lecsukódtak szempillái. Minden udvari szokás ellenére, a kis királyi herceget le kellett fektetni.

Selyempárnái között azonban aludni nem tudott. Hányta vetette magát s a mellette virrasztó komornik többször jelentést tett a herceg nevelőjének, *Tolvay-Takács* grófnak, aki szintén az este lyen volt.

Lázás álmái voltak a fiucskának. Agyában egymást kergették a rémes jelenetek s mikor késő délelőtt felébredt, kimerült és fáradt volt.

Siettetie az öltöztetőjét mikor a huszárkapitány nevelő megjelent előtte, remegő ajakkal emigy kezdett a halk beszédbe:

— Alássan jelentem kapitány ur, — mert a kis herceg katonás regula szerint nevelődik — tegnap este ébren álmodtam.

A katonai arca elkomorult, mert azt hitte, hogy fenséges tanítványa nagy beteg.

— Biztosan tudja ezt fenséged, hogy álmodott?

— Biztosan, mert nagyon félek tőle és én csak álmomban szoktam félni. Ébren senkit se rettegek.

— Mitől félt hercegem?

— Egy asszonyi árnyéktól, amelyet a fogadó terem falán láttam s úgy hasonlított egyik nagynémhez.

Tolvay-Takács gróf feleszmélt.

— Fenség, megkezdődik a történelmi óra. Ma a fenséges Habsburg-ház történetét tanuljuk, még pedig dicső emlékü rokonának, a hadverő *Albrecht* főhercegnek, Magyarország egykori teljhatalmu katonai kormányzójának magyarországi mulatozását fogom fenségeddel legalázatosabban megismertetni. Kérem fenséged szíves figyelmét.

Történt pedig ezelőtt ötven esztendővel, éppen február huszadikán hogy dicső emlékü *Albrecht* főherceg ur, fenséges unokaöccsének, a mi fenséges királyunknak dicsőségesen uralkodó *I. sz. Ferenc Józsefnek* budai királyi lakában udvari bált rendezett, amelyen egyetlen leányat, a szépséges *Hildegard* főherceg kisasszonyt volt bemutatandó a magyar urának és uraszonynak. Világraszóló bál volt az, hogy miért, azt majd fenséged a jövő év tananyagából fogja megtudni.

Együtt volt minden *hűséges* alattvalója a mi urunknak, a király öfelségének, akik valósággal ragyogtak a boldogságtól, amely keblüket duzzasztotta azért, hogy ejöhettek hódolni Magyarország katonai kormányzójának.

Az udvari frájak szépen felöltöztették *Hildegard* főherceg kisasszonyt, aki fiatalágának üdőségét gyémántokkal, nehéz selyemből varrott, hosszú uszáju ruhával még szebbé, ragyogóbbá akarta tenni.

A dicső főherceg ur valósággal sirt örömeiben, midőn egyetlen leányát királyi öltözetében meg látta.

Ő maga nyújtotta felé legfenségesebb karját, hogy felvezesse az elfogadó terembe, éppen oda, ahol tegnap este fenséged mulatozni méltóztatott.

Amint a paradicsom kertjévé átalakított fölépésen felfelé haladt a fenséges pár, egyszerre szemet vakító világosság támadt.

— Ne sápadjon el fenséged, de erősítse meg szívét, mert amit most hall, az a Habsburg család történetének egyik leggyászosabb fejezete!

A világosság valóságos tűznek fénye volt. *Hildegard* főhercegnő hosszú uszája egy eldobott cigarettacsutkától tüzet fogott s egy pillanat alatt mint égő faklya lobogott.

A hatalmas kormányzó, kit egy ország rettegett, ajultan rogyott össze leánya égő teste mellett.

Csakhamar összefutott az udvari cselédség.

Szobájába szállították *Hildegard* főhercegnőt, ahol az udvari orvosok vették ápolás alá a szénné égett testet.

— Vagyonom felét adom annak, aki leányomat megmenti, — jajgatta *Albrecht* főherceg ur!

De a tűz oly rettentő módon pusztított, hogy emberi tudomány nem segíthetett. Rettenetes kínok között lehelt ki fenséges lelkét a fenséges főherceg kisasszony.

A dicső kormányzó két millió forintot tett le alapítványul *Hildegard* főhercegnő nevére, amelyből a dicső hadsereg altisztjei kapnak segédelmet.

Ennek volt, fenséges hercegem, tegnap ötven esztendeje.

Ennek a tragikus eseménynek árnyéka vetődött a falra, amely fenséged kedvét és álmát zavarta meg.

Nyugodjék meg fenséged! Isten úgy akarja, hogy a királyok és főhercegek öröme se legyen zavartalan.

Nyugodjunk meg az ő akaratában.

Vége van, fenség, a történelmi órának!

Tr.

A szemét.

A budapesti viceházmesterek fel-emelték a szemétpénzt. Valószínűleg azt hiszik, hogy pénz annyi, mint a szemét.

A nap furcsaságai.

Szappanos bácsi es a tézis. — A halálra ítelt elnök.

Arad, február 20.

A tegnapi pártközi értekezleten, melyen a házszabályrevízióról tanácskoztak, egy-két humoros jelenet is lejátszódott. A disszidensek tudvalevőleg *Szappanos* Istvánt, *Farkasházy* Zsigmondot és *Lengyel* Zoltánt delegáltak a konferenciába.

Farkasházy igen komolyan fogta föl küldetését és erősen kikelt a revízió ellen.

— Hivatkozom Angliára, — mondotta, — az angol házszabályokra...

I. sz. *Szappanos*, a disszidensek vezére hangosan közbeszólt:

— Ögye meg a fene azt az Angliát! Sonase utazgass te a golországba, hanem maradj itthon! It van nekünk bajunk a házszabályjal, nem Angliában!...

Farkasházy megakadt, akkora derült-ség támadt.

Kéőbb *Farkasházy* arról szónokolt, hogy ha a disszidensek követelését nem teljesítik, akkor kitartják a nemzetiségeket a technikai obstrukcióra.

— Főadjuk a tézist a nemzetiségeknél! — mondotta.

Szappanos István újból fölbáborodott s dühösen kiáltotta oda *Farkasházy*nak:

— Mit adsz te föl, te rongyos? Hát azért jöttünk mi ide, hogy föladd az eiveinket, hat nem, megmondjuk, hogy semmit se adunk föl.

Persze, akkora kacagás támadt erre, hogy csak percek múlva lehetett folytatni a tanácskozást.

A nap furcsaságai közé tartozik az a rossz tréfa is, amelyet ismeretlen szerzők eszeltek ki *Várady* Gábor mármaroszigeti törvényszéki elnök megfélemlítésére. *Várady*, aki önöke volt az esküdszék a tanácsának, mely *Husz* Ábrahámot halálra ítélte, névtelen levelet kapott, amelyben a levél írója azzal fenyegeti, hogy nyolc na-

pon belül halállal fog bűnhődni, mert *Husz* Ábrahámot ártatlanul halálra ítélte. A levelet postabélyegzés szerint Budapesten adták fel. *Várady* bíró a levelet átküldte a rendőrségnek, hogy nyomozza ki a levél íróját.

Bizonyos azonban, hogy a tréfa szerzőjét nem fogják elcsipni, mert nem boldog, hogy a rendőrség kezére adja magát.

HIREK.

Krumholz.

Vigadjunk. Nagy szomorúságunk közben mindig akad valami, ami derűt hoz. Belejutunk mi is a villágszenzáció forgatagába. A *Humbert*-család rejtegetett millió nyomán megszületik nálunk *Hosztalek*. A köpeniki kapitány nagykövetnek küldi hozzáink *Strassnov* Ignácot. *Friedberg*, a nagyra-törő berlini bankár-szökevény Budapesten fiók-bankot alapít *Kardos* néven. Franciaország pedig kideríti, hogy nincs a kémkedésben párja a budapesti illetőségű *Krumholz*nak. Ha voltak és vannak kimagasló szélhámosaink: igazi kémünk nem volt. A kémkedés idegen a magyar természetből, olyannyira, hogy a rendőrség kinevezett kémjel a névjegyükre nyomatják hivatásuk súlyos titkát s nincs az a hivatásos zárgondnok, többszörös álkulcsos, aki a titkos arcot ne ismerné jobban, mint a tulajdon ábrázatát. Azontul a kémkedés mestersége vándor-tudomány. Idegen ország titkát kell elárulnia annak, aki külső országban hazájának nemzetközi hívét gyarapítani kívánja. Kíváit a magyar honos van rántalva a külföldre, mert itthon a hazaárulás oly szapora, hogy a vele járó címhez és jelleghez az is hozzájut, aki ellenzi a házszabály revízióját.

A nemzetközi érdeklődés központjában ma *Krumholz* Ágost áll, a kit *Parisban* kémkedés gyanúja alatt letartóztattak. *Krumholz*ot asbest-gyárosnak ismerik itthon és senki fia nem tudja, hogy tekintete az asbest-padozatról a felhők között jár és a léghajók titkát kutatja. *Krumholz* belélegzte a gázt a *Lebaudy* léghajójából. Ez az oka, hogy a kísérletezés elérte a sikertelenség legnagyobb fokát. Az őn rávetette magát egy másik francia találmányra, a melyről azt hirdették, hogy született tökéletesség. Hirdették csak azért, hogy vele Németországra rájesszenek. És a máig feltalált szabályozható léghajók arra valóak csupán, hogy a hatalmak egymással való szélhámoskodásában az egyensúlyt helyreállítsák. Mért szegzik meg a bűnt és megtorást *Krumholz* ellen, aki legfőjebb olyan titkot árult el, amely csak egymás áttatására való titok. Az, hogy a szabályozható léghajó még nincs feltalálva.

— Ujabb támadás Magyarország ellen. *Budapesti* tudósítónk jelenti: A *Danzer's Armeé Zeitung* legújabb számában is folytatja támadásait a magyar nemzeti követelések ellen. Ezen február 20. dátummal megjelent számának homlokán ott áll a régi felírás: *Unter Mitwirkung eines kreises höheres Officiere. Herausgegeben und redigiert von Karl M. Danzer*, bár ez ellentétben áll a hadügyminiszter múlt héten kiadott rendeletével, amely tudvalevőleg eltiltja a katonatiszteket a lappal való mindennemű érintkezéstől. Időközben a belügyminiszter közbenjárásával *Kossuth* Fe-

renc kereskedelemügyi miniszter megvonta a laptól a postai szállítás jogát. A kiadó azonban a lapot zárt borítékban küldi meg magyarországi előfizetőinek és a szerkesztőségeknek és vezető helyen jelenti be, hogy miképen fogja kijátszani a kitiltást. Kijelenti, hogy szívesen megfizeti a boríték magasabb portóját, mert egyrészt előfizetői az utóbbi időben erősen megszapordtak, másrészt mert a portó a feladási helyet illeti és így *Kossuth kitiltó rendelete csak az osztrák kincstárt gazdagítja*. A lap e legutóbbi számában közölt cikkek nagy része ezuttal is Magyarország ellen irányul.

— A macedóniai tervek. Londonból jelentik: A Times a macedóniai kérdésre vonatkozó vezércikkében alaptalannak mondja azt a feltevést, hogy Oroszország politikája Ausztria-Magyarország magatartása folytán meg fog változni. Félhivatalos lapok kijelentik, hogy Oroszország ragaszkodik az Ausztria-Magyarországgal való szerződéshez, melyet Iszvolszki különösen nagyrabecsül. Azt, hogy Anglia és Oroszország közt a Balkánra vonatkozólag egyezmény állana fenn, hargosan dementálják. Alig kell mondanunk, hogy ez a cáfolat alapos és hogy annak az eszméje, hogy ilyen megegyezésre csak gondoltak is, csak bizonyos megjegyzésekből eredhetett, melyeket a parlamentben utóbbi időben mindakét részről elejtettek. Ha az a jó viszony, mely most köztünk és Oroszország közt fennáll, lehetővé tennék, hogy az Ausztria-Magyarország és Oroszország közt fennálló differenciákat elsimítsuk, ezt különösen szerencsés eseménynek tekintenék, mert meg vagyunk arról győződve, hogy a hatalmak együttműködése nélkül a macedóniai zavarok elmérgesednek.

— Aerenthal báró bukása. A Szandzsák vasutak terveit úgy látszik Aerenthal külügyminiszter hamarabb hozta napvilágra, mintsem meggyőződött volna azok végrehajtásának lehetőségéről. Európai konfliktus van keletkezőben, amelynek előszelétől megingott Aerenthal pozíciója. A magyar kormány viselkedéséből a Szandzsák vasutak kérdésében, beavatott helyen már egész bizonyosra veszik, hogy a külügyminiszter bukása befejezett tény s azért fujta le Wekerle a vasut ügyében bejelentett interpellációt, mert nem akarja bukott miniszterrel magát azonosítani, sem idő előtt annak bukásáról nyilatkozni. A külügyminiszter bukását illetőleg a következőket jelentik Bécsből:

Az a jelentés, hogy Aerenthal bukása meg van pecsételve, ma megerősítést nyer. A magyar képviselőház mai ülésére egy interpelláció volt bejelentve a Szandzsák vasut ügyében. Erre a kormánynak azt kellett volna felelnie, hogy a vasut tervét teljesen fenntartják és a magyar kormány azonosítja magát Aerenthal programjával.

Az interpelláció, amelyről máj napok óta tudtak, elmaradt. A kormány tagjai tudára adták az interpellálni akaró képviselőnek, hogy a helyzet változott, mert Aerenthal visszalépése állásdől csak napok kérdése. Természetesen, a feltűnést kerülendő, nem

közvetlenül a delegációk ülésezése után fog megtörténni a visszavonulás.

Ez a híradás, melyet feltétlenül megbízható helyről kaptunk, akárhol-nan jövő cáfolatokkal szemben is fentartandó.

Ez a bécsi hír mélyen fogja sújtani Aerenthal koalíciós barátjait, akik a lefolyt delegációs ülések alatt majd belebetegedtek a külügyminiszter tömjenezésébe s a lukullusi lakomákon majd egymást tiporták agyon azon igyekvésben, hogy minél közelebb jussanak ő ekszcenciájához.

— Portugáliából. Lisszabonból jelentik: A megyék polgári kormányzói kinevezésének kérdése meg van oldva. 11 kormányzót a regenerátorok pártjának és 10-et a progresszisták pártjának kebeléből fognak kinevezni. Ez is bizonyítja a teljes egyetértést a pártok és a kormány között a küszöbön álló választási kampány idejére. A király délután a diplomáciai karr fogadta.

— Az új elemi iskolák. Az ujonnan építendő hat elemi iskola terveit a múlt héten felülvizsgálta a kiküldött bizottság és a tanács mai üléséből felküldte a terveket a kultuszminiszterhez.

— Stösszelt halálra ítélték. Pétervárról jelentik: A haditörvényszék öt havi tanácskozás után csak ma fejezte be a Stösszel tábornok és társai elleni pert. A hadbíróság Stösszelt halálra ítélte, Fock tábornok viselkedése felett rosszaságát fejezte ki, Preuss és Szmirnov tábornagyokat pedig felmentették. A bíróság tekintettel Stösszelnek a portarturi garnizonban parancsnoksága alatt tanúsított hősiességére és személyes bátorságára, Stösszel ügyét a cárhoz kegyelemre terjeszti fel és kérni fogja a halálos ítéletek tíz évi várfogságra való átváltoztatását.

— A Krumholz-ügy. Párisból jelentik: *Juliot*, a Patrie léghajó építője közölte egy lap tudósítójával, hogy a letartóztatott Krumholz építész azzal kecsegtette őt, hogy megszerzi neki a Nobel díj békédíját, valamint hogy a pacifisták véleménye szerint a kormányozható léghajó egyik leghathatósabb eszköze lesz a békének. Krumholz a mérnököt Passy Frigyes ismert békeapostolnak be is mutatta, aki ugyan szívesen fogadta őt, de tudára adta, hogy még sokkal fiatalabb, semhogy a Nobel-díjra pályázhasson.

— Sikerült operáció. Ezzel az ártatlanul hangzó címmel a következő maliciózus hírt közli lapársunk, a Kassai Hírlap: Szintársulatunk nagy művésznőjét, Gerő Idát ma Szabó Gusztáv dr. a kir. bábaképző segédtanára sikeresen megoperálta. Orvosi vélemény szerint 8-10 nap múlva az intézetet elhagyhatja és így kilátásunk van őt rövidesen viszontláthatni.

— A feleség boszúja. Budapesti tudósítónk jelenti: Dömke János és a felesége, akik Kőbányán laktak, a legjobb egyetértésben éltek mindaddig, míg Dömke János meg nem ismerkedett Hosszu Erzsébet cselédleánnyal. Az ismeretségből hamarosan szerelmi viszony lett, Hosszu Erzsébet magához csábította a nős embert, aki attól fogva rosszul bánt a feleségével. Dömke Jánosné, született Apostagi Julia igyekezett a férjét visszatéríteni magához, de az annyira bele volt bolondulva a leányba, hogy nem használt sem kérés, sem perva-

var. Dömke Jánosné tegnap nagy elkeseredésben arra határozata magát, hogy elcsúfítja a leányt, aki házásátét tette tönkre, boldogságát elrabolta. Ráesett a leányra, amikor az bement az Egresi ut 77. szám alatt levő Fleischmann-féle fűszerüzletbe és amikor kijött onnan, egy fazék erős lugkőoldattal arcra öntötte. A leöntött leány hangos sikolylyal összeesett, a lugkő a szemébe fröcscsent és arcát is teljesen összeégette. A leány valószínűleg megvakul, a mentők beszállították a Szent István kórházba. Dömkenét előállították a X. kerületi kapitányságra.

— Éhező visszavándorlók. Fiumé-ből jelentik: Ma érkezett Triesztbe két hajó, ezerkét-száz amerikai visszavándorlóval. Az utasok teljesen megtörve és elcsigázva érkeztek meg. Sirva panaszkodtak arról az embertelen bánásmódról, amelyben a hajón részesültek. Harminkét napig utaztak Newyorkból Triesztbe, de a hajón már az első héten fogytán volt az élelmiszer és ezért méregdrágán árusítottak mindent, éhezettették őket, csak ritkán kaptak paszulyt és rossz tésztát enni.

— Letartóztatott bünszövetkezet. Budapesti tudósítónk jelenti: A főváros környékének rendőrsége már hosszabb idő óta figyeli, hogy a Rákos rendező-pályaudvaron, ahol a vasúti kocsik vesztegelnek, míg tovább nem indítják őket, egész télen át folynak a rablások, fosztogatások. Éjszakánként seregesen jelentek meg gyanús emberek és pedig kocsikkal, amelyeken szemet, fát és mindenféle árut szállítottak el. A csendőrök több ízben elfogták a tetteseket és számos ilyen esetekből keleikezett bűnpernek még ma sincsen vége. Kispesten, Angyalföldön és a környéken egész kolónia tanýázik, amelynek lakossága pusztán a vasúti kocsik kifosztásából él. A csendőrség a napokban ismét kézrekerített egy ilyen szervezett rablóbandát. A rákosi csendőrmesternek ugyanis egy ismerőse elmondotta, hogy gyanús alakok kikészített bőrökeket kínáltak neki megvételeire. A csendőrmester egy közcsendőrral erre lesbe állott és sikerült is neki a tolvajbandát elfogni éppen akkor, amidőn lopott holmival telt kocsijukon hazafelé indultak. A letartóztatott emberek büntársaik nevét is bevallották és ezzel egy kiterjedt rablószövetkezet került hurokra. — Kiderült, hogy hónapok óta minden éjszaka foglalkozásszerűen vonultak ki a rákosi rendező-pályaudvarra, az ott állomásozó vasúti kocsikat feltörték és kocsiszámra cipelték el a rablott holmit. Munkájukban soha senki se háborgatta őket, neha az államvasutak igazgatósága már több ízben tett feljelentést a rablások miatt.

— Pincérek sztrájkja. Budapesti tudósítónk jelenti: Ma este az Andrássy uti Schuller-féle vendéglőben, mikor az étterem teljesen megtelt vendégekkel, az összes pincérek sztrájkba léptek és kijelentették, hogy mindaddig nem veszik fel a munkát, míg a tulajdonos a főpincért és kaszírát, akik őket megsértették, el nem bocsátja. Hosszas tárgyalás után végre sikerült az ügyet békés uton elintézni és a pincérek újból munkába állottak.

— Rumcomposító 1 literhez 20 kr. *Likör aroma* 1 literhez 30 kr. Vojtek és Weisznál. 191

MULATSÁGOK

(=) A magyarországi munkás és rokkant nyugdíj egyesület március hó 7-én, a Fehér Kereszt nagytermében ménesi ifj. Lőcs Rezsőné és Tedeschi Viktor védnöksége alatt hangversennyel egybekötött bált rendez.

TORVÉNYKEZÉS.

§ Hamis vádért elítélt földműves. Három rendbeli hamis vád büntette miatt állott ma az aradi kir. törvényszék előtt Csupuliga Vaszília kurticsi földműves. Még 1904-ben történt, hogy Bulboka Ilie pert indított Csupuliga Vaszílie ellen kétezer korona és járulékal iránt és mivel a per folyamán Csupuliga Györgye és Bulboka Ilie tanuk esküvel megerősített vallomással azt bizonyították, hogy a kétezer koronát Bulboka Ilie jogosan követeli, az aradi kir. törvényszék 1904. április tizennegyedikén hozott ítéletével kötelezte Csupuliga Vaszíliát az összeg megfizetésére. Ez nagyon el volt keseredve és néhány hét múlva az aradi kir. ügyészséghez feljelentést adott be, amelyben a két tanut hamis tanúzással, Bulboka Ilie pedig hamis tanúzásra való rábírással vádolta. Ez ügyben az ügyészség vizsgálatot indított, de a Csupuliga Vaszílie bejelentett tanul semmi terhelőt nem vallottak és mivel a vizsgálat során a vád igazolására semminemű bizonyíték nem merült, az ügyészség az eljárást megszüntette. Most a megvádolt Bulboka Ilie és két társa kerekedett felül, akik hamis vád büntette miatt feljelentést adtak be Csupuliga Vaszílie ellen. Köller János kir. ítélő táblai bíró elnöksége alatt megtartott mai főtárgyaláson a törvényszék Kovács József kir. alügyész vádbeszéde után Csupuliga Vaszíliát három rendbeli hamis vád büntette miatt *hét havi fogházra* ítélte.

§ Megragalmazott járásbíró. Mikus István ceglédi vincellér 1905-ben perben állott Koczó Istvánnal. Egyik ügyükben Magyarossy Géza kir. járásbíró ítélkezett, akinek az ítéletével Mikus sehogysem volt megelégedve. Beadványt írtézett tehát az igazságügyminiszterhez, aki előtt a járásbírói részrehajlással vádolta meg, sőt azt is állította, hogy a bíró és Mikola László ügyészi megbízott összejátszott. A beadvány többek között ilyen vádak tartalmazott: Magyarossy Géza járásbíró és Mikola László ügyészi megbízott olyan részrehajlóan járnak el, hogy mindenképpen Koczó részére áll a szerencse, mivel a bíró kijelentette, hogy Koczó: nem nyúshatja meg jobban, mert neki ötezár koronát adott. Azon vannak, hogy ők tegyek zsebre az én keserves krajcárjaimat. Tehettek, amit akartak; nem volt senki, aki ellenőrizze a törvényt. A szegény embert meg sem hallgatják, mert nincs a zsebében az igazság kiegészítő része, amit pénznek neveznek. Az igazságügyminiszter elrendelte a vizsgálatot, amely kiderítette, hogy Mikus István vádjai teljesen alaptalanok. Erre a királyi ügyészség hivatalból üldözendő hatóság előtti ragalmazás miatt vádat emelt a pörösködő vincellér ellen, akit ma vont felelősségre Tholl bíró tanácsa. A vádlott természetesen nem tudott védekezni s így a törvényszék Hodász ügyész vádja után nyolc nap fogházra ítélte. Az ügyész és a vádlott felebbezett.

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Katonai lovak kiadása. A lovasság pótkereteiből minden évben bizonyos számú kisse bekocsizott 5—6 éves legénységi lovak magánhasználatra adnak ki. A temesvári 7. hadtestnél március elsejével az 1. huszárezred (Nagyvárad), 3. (Arad), 4. (Lugos) és 16. huszárezred (Debrecen) pótkereteiből körülbelül 50 ilyen kerül magánosokhoz. Az ilyen ugynevezett szabadságos lovakra az egész évre szóló előjegyzések naponta az illető pótkereti irodában történnek. Ezen kedvezménynek az a feltétele, hogy a pályázó legalább is 5000 korona ingatlan vagyonát a községi előjárásig tartó nyert bizonyítvánnyal igazolja. A lovak 6 év után ingyenesen az átvétő birtokába mennek át. Ezzel az intézkedéssel a lótenyésztés emelését és előmozdítását célozzák. Az aradi huszárezrednél a jelentkezés a cs. és kir. lovassági laktnagyban történik.

Budapesti ár- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, február 20.

Amerika 1 és egynegyeddal magasabb. Kevés forgalom. Változatlan árak.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza áprilisra ..	11.62—11.63	11.70—11.71
Buza októberre ..	10.08—10.09	10.12—10.13
Zab áprilisra ..	7.74—7.75	7.78—7.79
Rozs áprilisra ..	10.34—10.35	10.45—10.46
Tengeri májusra ..	6.68—6.69	6.69—6.70

Zárul 5 órakor.

Oszták hitelrészvény ..	638.50
Magyar hitelrészvény ..	773.75

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Február 20. —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül súlyban 118—120 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 120—121 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 120—122 fillérig. Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felül súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig. Sertéslétszám: Február hó 17. napján volt készlet 21,029 darab, február 18. napján főhajtatott 291 darab, február 18. napján elszállított 115 darab, február 19. napjára maradt készletben 21,205 darab. A hízott sertés üzlet irányzata: Csendes.

Nemzeti Színház.

Péntek, 1908. évi február hó 21-én:

C) bérlet.

C) bérlet.

Itt először:

Bákirálynő.

Operette 2 felvonásban. Írták: Seymour Hicks és Cosmo Hamilton. Verselt írta: Chas. H. Faylor. Zenéjét szerzők: Herbert E. Haines és Evelyn Baker. Fordította: Heltay Jenő.

SZEMÉLYEK:

A herceg	Faludy K.	Angela	Kállay Jolán.
Az anyja	Szilágyi B.	Catherham	Lászy Etel.
John Crystal	Várnai Jenő.	Duendrey	Leövey Leo.
Lady Crystal	Benkőné.	Rousphol	Ladislav J.
Sophia	Kun Irén.	Monpelliére	Bőry Lajos.
Honorina	Zalay Margit.	Gibson	Szathmári Á.

Készlete este 7 és fél órakor.

Ma utoljára.

Holnap új műsor.

— Tamás bácsi kunyhója. —

URANIA SZÍNHÁZ.

(Baró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Ma pénteken, 1908. február hó 21-én

Műsor:

1. Texas Tex. Amerikai lovasbravurok. Közkívánatra.
2. Kellemtelen bolha. Kacagató.
3. Az elrablott gyermek. Dramatikus.
4. A bűvös kova. Regényes.
5. Kirándulás a holdba. Fantasztikus.
6. Kukták álma. Kacagató.
7. Szeressük az állatokat. Életkép.
8. Tamás bácsi kunyhója. Mark Twain regénye.

Előadások délután 5, fél 7, és este fél 9 órakor.

Oukraszda.

Előadás alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara látszik.

Este fél 9 órakor tartandó előadáson, a mozgatónyelűpeken kívül, színpad körül még:

AZ ALKOHOL.

Írta: Dr. Stein Fülöp. 39 vetített képpel.

Előkészületben: Jézus élete.

NYILTTER.

A „Függetlenség” és „Arad és Vidéke” aradi napilapok f. hó 20-iki számában megjelent és Sztruhár Testvérek által aláírt nyilttéri közleményben foglaltakért miután nem felelnek meg a valóságnak, hogy én a kérdéses zálogjegyet elsikkasztottam, ragalmazásért megtettem a feljelentést.

Birnstingl Izidor.

* Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

Kitűnően égő nagy hőfoku

HAZAI KÖSZÉN

mm.-ja 3 kor. 40 fill.

házhöz szállítva (legalább 5 mm. vételnél) 3.60 kor.

Kapható:

Engel Gyula

Boros Béni-tér 29. és
Lövész utca 1. a.

üzleteiben.

Telefon 521. és 175. 13

Kerekes Pál

gép harlanya kötészete

ARAD, Kossuth-utca 66. szám.

Elfogad megrendeléseket új harlanyák megkötésére, használt harlanyakat megfelelőre. Készít mindennemű férfi női és gyermekharlanyokat minden színben és erősségben. Továbbá gamasnit, alsósoronyt, keztyűt, gyermek-ruhát, alsó inget és nadrágot trikót derekat, halósapkát, térdmelegítőt stb. 501

A legjobb

fedélcserép

Politzer Jonás

cserépgyárában kapható

Magyarcsanád (Csanád m.)

Posta, távirat és vasútállomás.

Földbirtokosoknak

alkalmas

nagy uri ház,

nagy magtár, borpince,
istálló s hozzá tartozó-
kal szabad kézből

eladó.

Bővebbet

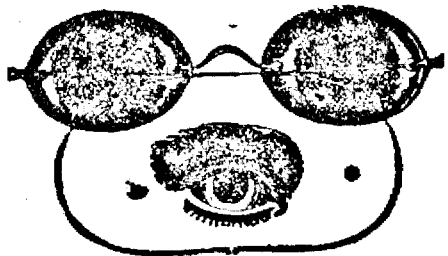
Tökölly Imre-utca 40. sz.

Elsőrendű látszerész üzlet.

DICK-SAMU

Órák és látszerész

Arad, Andrassy-tér az Wolfner János-utca sarkán

Ezad és javít mindennemű órákat két évi jótállás mellett a legolcsóbb árakon. Raktáron tart mindennemű színházi látszereseket a legkülömbözőbb kiállításban, legfinomabb lorgnettek, orrcsüptetők és szemüvegek arany ezüst, nickel és tekenébéka csont keretekben, legjobb üvegekkel.

Nagy raktár sűrűségi fokmérőkben, bor, must és szesz részére, továbbá mindenféle hőmérők, mindennemű kivitelben.

Szemüvegek és orrcsüptetők orvosi rendelet szerint azonnal készíttetnek.

**Nagymennyiségű
maculatura
jutányos áron
eladó.**

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb árakon.

A szivattyu hengerből a bor utca cséppig kifolyik, a szőlő magvak hóják és egyéb tisztátalanságok azonnal továbbíttatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem rothasztja, a gépezet jó működésért 3 évi jótállás, legyen javítás.

Tűzi fecskendő

Bélyé szelepekkel. Közzegeknek legalkalmasabbak, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg szolgáltatást, — a gép jó működésért 3 évi jótállás (ingyen javítás hozzá való országos egységes csatlakozók és a legjobb minőségű belső gummitröztök kendercsővel a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel

olcsóbbak és jobbak, min bármely más vagy külföldi gyárban.

Hönig Otto

M. királyi szabadalmazott tűzi fecskendő és szivattyu készítő. 361

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

30 napig

maradnak érvényben ezen rendkívül
mélyen leszállított

OCCASIO ÁRAK!

Csak elsőrendű minőségű áruk olcsó árban!

Egy vég vászon kitűnő minőség	frt. 3.15
Rumburgi vászon uri nadrágra vége	frt. 3.85, 4.45
Teljes vég királyvászon női fehérneműre, vékony szálú	frt. 5.80, 6.65
Cégem különlegessége 50 rőfös rumburgi vászon minden célra alkalmas	9.75, 11.75
Teljes vég kanavász szintartó kitűnő minőség	4.90, 5.50, 6.50
Teljes vég chiffon kitűnő minőség	4.80, 5.50, 6.50
Teljes vég chiffon Schrei legfinomabb	6.85, 7.90, 8.95
Lepedővászon egy szélben varrás nélkül	6.85, 7.50
Lepedővászon gyepen fehérítve	9.50
6 személyes cérna damaszt étkező teríték, abrosz és 6 szalvéta	1.85, 2.85
12 személyes cérna damaszt étkező teríték, abrosz és 12 szalvéta	5.—, 6.35
6 személyes szebbnél-szebb cérna damaszt kávé-teríték abrosz és 6 szalvéta	1.35, 1.66, 2.85
6 darab cérna damaszt óriási törülköző	frt. 1.44
6 darab vászon pohártörő	frt. 88.—, 1.25
6 darab flanel pohártörő	kr. —48
Alkalmi vétel rouge paplan most	frt. 2.72
Selyem klott óriási paplan, vattás	frt. 3.95
Flanel takaró gyönyörű mintákban	frt. 1.25, 1.65, 2.25

Uri fehérneműekre.

5 rétű kézelő színes, vagy fehér	24 kr.
R. R. 5 rétű uri gallér, darabja	frt. —16 kr.
Tartós uri ing, sima, divatos mellel	—98 kr.
D. D. Schifon uri ing, sima, redős vagy piké mellel	1.12 kr.
R. R. Schifon diszes, sima, redős vagy piké mellel	1.32 kr.
R. R. Schifon háló ing	1.13 kr.
Tirol körper uri alsó nadrág	68 krajcár.
Francia szabásu himzett, gombos uri nadrág	85 kr.
6 darab kitűnő vászon zsebkendő	49, 65, 78, 95 kr.
Fegyhazi kötött uri harisnya most	12, 22, 29 kr.
Kötött gypju uri harisnya most	35, 42, 46 kr.
Tartós uri esernyő	1 frt. 25 kr.
Mindenki vegyen nyers selyem elegáns esernyőt most	1.75.

Valamint összes raktáron lévő áruk minden
versenyt felülmúló olcsó árban.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Meg nem felelő áruért a pénz visszaadatik.

Reiner S. Sándor

alkalmi áruháza

Szabadság-tér 15. sz.

A nagy forgalom miatt mintákat nem küldhetünk.

Fogorvosi

és

fogtechnikai műterem.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy Aradon, József főherceg-ut 1. sz. házban

fogorvosi és fogtechnikai

műtermet nyitottam, a hol minden a szakmába illő műtéseket pontosan és és jutányosan végzek.

Kiváló tisztelettel

VAJDA BENŐ

341

fogorvos.

Városi hirdetmények.

Arad sz. kir. város polgármesterétől.

799—1908. pm.

Pályázati hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvényhatóságánál megüresedett, 1400 korona törzsfizetéssel és 400 korona lakbér illetményenyl javadalmazott irodai segédtiszi állásra pályázatot hirdetek és felhivom azokat, kik az 1883. évi I. t.-c. 19. §-ában előirt képzettséggel bírnak és ezen állást elnyerni óhajtják, hogy pályázati kérvényeiket hozzám 1908. évi március hó 5-ig bezárólag nyújtsák be.

A város szolgálatában nem állók egészségi állapotukat hatósági orvosi bizonyítvánnyal igazolni kötelesek.

Aradon, 1908. évi február hó 18.

Varjassy,
polgármester.

2001—908. kh.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. Belügyministerium 8055—908. számú rendeletére közhírré teszem, hogy a canadai kormányának rendelkezése folytán a Canadába való kivándorlást a m. kir. Belügyminister a kivándorlásról szóló 1903. évi IV. t.-c. 5. §-ában megadott felhatalmazás alapján egyelőre betiltotta.

Arad, 1908. évi február hó 5-én.

Sarlot,
főkapitány.

3812—1908. sz.

Hirdetmény.

Az 1908. évi január hónapban engedélyezett italmérések várható forgalmáról az aradi m. kir. pénzügyőri biztosság által küldött összeírási jegyzék 4 darab ívét az állami jövedékről szóló 1899. XXV. t.-c. 17. §-a és az erre vonatkozó utasítás 17. §-a értelmében 1908. évi február hó 17-től számítható 8 napra a városi fogyasztási adófelügyelőségnek közszemlére azal tesszük ki, hogy azokat az érdekeltek, névszerint Szegfű Manó, Polonyi János, Kulpin Márkusz, Schulik Lajos, kik italmérési engedélyt kaptak, nemcsak megtekinthetik, hanem az azokban kitüntetett forgalmi adatokra nézve úgy nevezettek, mint az aradi kereskedelmi testület és az ipartestület is nyújthatnak be a fentebb jelzett idő alatt a városi fogyasztási adófelügyelőségnek észrevételeket.

Arad, 1908. évi február hó 7-én.

A városi tanács.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Könyvtárakat felszerelünk,

kiegészítünk a legelőnyösebb fel-
tételék mellett. Kivánatra új és
antiquar könyvekről jegyzéket por-
tómentesen küld **Ingusz I. és**
Fia könyvkereskedése Arad. 201

Kiadó

Boros-Béni tér 8 sz. alatt két új
bolt és két pince. 1009

Üzleti könyvek,

n. m.: strazzák, főkönyvek, stb.
gyári raktára. Ügyvédi nyomtat-
ványok teljes lerakata. Irodai fel-
szerelések legelőnyösebben szerez-
hetők be Kerpel Izsó könyv- és pa-
pírkereskedésében, Aradon. 212

Zenekedvelők figyelmébe!

Hegedű, cimbalom, cello és fuvola
tanulókat csekély díjazás mellett
elvégeztet. A tanulni óhajtok azon-
nal felvétetnek saját lakásán. Mer-
czán György tanító Csiky Gergely-
utca 20. sz. 1015

Veszek

tűzmentes Wertheim-féle pénzszek-
rényt. Gehl Lőrinc, Ujarad. 1024

J. R.

Belátom, hogy hibáztam, de nem
annyira, hogy haragját magamra
vonjam. — Sajnálom a történte-
ket; csakis magától függ, hogy
minden a régiiben maradjon. 1023

Ertesítés!

Aradon, Atzél Péter-
utca sarok, a színház
főbejáratával szem-
ben, Zrinyi-utca.

Van szerencsém értesíteni Arad
és vidéke nagybecsült közönsé-
gét, miszerint a közelgő idény be-
áltával raktáromat minden-
nemű bőrökkel felszereltem,
melyből a legszebb és legjobb
kivitelű 531

uri és hölgy cipőket

készítek,

miért is becses rendelésüket kérem
vagyok kitűnő tisztelettel

Wolf J.

uri és hölgy cipész.

Vevők és bérbevevők

semmiféle jutalékot

nem tartoznak fizetni.

Colophon István

ügynöksége

Arad, Kölcsey-utca 3.,

vagy a városi kávéház.

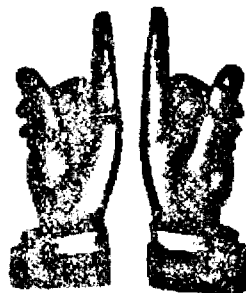
Eszközöl szállodák, vendéglők,
földek, szőlők, házak bér- és ela-
dását, valamint borok és szeszes
italok eladását. — Ugyszinte

amortisációs kölcsönök

a legolcsóbb kamat melletti kies-
köziesét előleg nélkül, ehhez csak
a birtokiv és telekkönyvi kivonat
kell. — Több emeletes magán- és
bérház 8—10%-ot jövedelmező, ol-
csón és kedvező feltételek mellett
eladók. — Pontos és lelkiismeretes
kiszolgálás. 381

TEA

SZEZON!

Legzamatosabb

TEA és RUM.

Vojtek és Weisz

drogueriájában

ARAD.

Tápértékben leggazdagabb,
Hatásában felülmúlhatatlan

a Hajós-féle kellemes ízű

Csukamájolaj.

Gyermekek és felnőttek által egyaránt kedvelt.

Ára egy üvegnek 2 korona. 241

Fagydaganatok elmulasztására
Fagyviszketegség biztos megszüntetésére

kitűnő hatású szer a Hajós-féle

FAGYBALZSAM.

Egy üvegnek az ára 70 fillér.

Tyúkszem már nincs többé!!

Igy kiáltanak ezren meg ezren, akik a Hajós-féle

ANAGALLIN

használták. Ára egy üvegnek utasítással 70 fillér.

Fenyőillat a szobában. Ára 70 fillér.

Ibolya, Gyöngyvirág és Heliotrop szobaillatok, üvegje 70 fillér.

„Never” amerikai gummikülönlegesség, a képzelhető
legjobb övszer. 6 drb. egy eredeti fémdobozban 2 kor.

Fenti szerek valódi minőségben kaphatók:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyszerészeti laboratóriumában

Arad, Andrásy-tér 22. sz., a megvilágított szobában.

Boros

hordókat

használtat 18—25 hektóig
veszek.

Ányos Emil

szőlőbirtokos

1022

Lippán.